

שהיה #1 | סימן רנ"ג סעיף א' | Shehiya #1

הקדמה - סוגי תנורים שונים בחז"ל

1. **משנה** - שבת לו: עד "בית שמאי אומרים" (P.2)
2. **משנה** - לח: (P.3)
3. **אגרות משה** - או"ח חלק ד' סימן ע"ד אות כ"ו (P.4)

סימן רנ"ג סעיף א' - לשנים קדירות על כירה ותנור בע"ש

1. **משנה וגמרא** - לו: עד "ת"ש מדקתני" (P.2)
2. **גמרא** - לז. מ"אמר ר' יצחק בר נחמני" עד לז: "אמר רב שמואל" (P.5-6)
3. **תוספות** - לז: ד"ה אמר רב ששת (P.6)
4. **רי"ף** - טו: בדפי הרי"ף מ"איבעיא להו" עד "וכל שכן" (P.7)
5. **רמב"ם** - הלכות שבת פרק ג' הלכה ד' (P.8-9)
6. **רא"ש** - פרק ג' סימן א' מ"ובשביל שרבו דעות" עד "וכל זה" (P.10)
7. **טור** - סימן רנ"ג סעיף א' עד "או שהיה חי" ומ"אבל אם" עד "ואם נתן" ומ"כך היא" עד "אבל להח" זיר" ומ"ולזה הסכים" עד "ולזה הסכים" (P.11-14C)
8. **בית יוסף** - שם עד "ומעתה" ומ"וכתב הרא"ש עד "ומ"ש רבינו שכמאכל" וד"ה ומ"ש רבינו אבל רש"י" (P.11-14C)
9. **ש"ע ומ"ב** - סימן רנ"ג סעיף א' עד "ואם נתן" ומ"ואם הסקה" עד "שתי כירות" ומ"ותנור" עד "ואם שכח" ומ"ויש אומרים" עד "וכל זה" (P.15-18)
10. **ביאור הלכה** - שם ד"ה אלא כשהתחיל וד"ה ונהגו להקל (P.18)
11. **חזון איש** - או"ח סימן ל"ז אות ג' מ"במ"ב סימן רנג" עד אות ד' (P.19)

הגדרת מאכל בן דרוסאי

1. **רש"י** - כ. ד"ה בן דרוסאי (P.20)
2. **רמב"ם** - פרק ט' הלכה ה' עד "נתבשל" (P.21-22)
3. **בית יוסף** - סימן רנ"ג סעיף א' מ"ומ"ש רבינו שכמאכל" עד "ומ"ש אלא" (P.14)
4. **שו"ע** - סימן רנ"ד סעיף ב' מ"כמאכל בן דרוסאי" עד "אפילו" (P.23)
5. **משנה ברורה** - סימן רנ"ג ס"ק ל"ח (P.18)

התאמת שיטת המחבר בסימן רנ"ז עם שיטתו בסימן רנ"ג

1. **טור** - סימן רנ"ז מ"רשב"ם היה מתיר" עד "ומיהו צריך ליזהר" (P.24)
2. **שו"ע ומ"ב** - סימן רנ"ד סעיף ד' (P.25)
3. **בית יוסף** - סימן רנ"ג סעיף ה' (א) מ"כתב רבינו ירוחם" עד "ומכלל הדברים" (P.26)
4. **ביאור הגר"א** - סימן רנ"ג ס"ק ט"ז (P.27)
5. **[מגן אברהם]** - סימן רנ"ד י"ב [ב] (P.28)

See pictures on the last page

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
שנת הלכה ד ה סמוג
לחיון סה עוש"ע א"ח סי'
רנג סעיף א:

תוס' ד"ה וב"ה
אומרים וכו' והל"ל
אא"כ גרף. לענ"ד הא
מנינו כזה צמו"ק דף 7
ע"כ עד שיעמיק כו' כגון
שהעמיה:

פ"ג כירה שהסוקה
קבש ובבבבא
וכו' כירה זו היא קמח
שפיתת ב' קדרות.
אביעאי' לחר' הא
דתינין אב יתן ע'
שיגרוז אב שיתן
האפר על גבי תלמיס'
נתניה זו בע"ש וקמ'
דאסר' לשתות ע"ז כירה
דאסר' גרופה קטומה. א'
דילמא נתניה זו החזרת
הקדירה היא השבת
וקמ' דאסר' לשתות
אלא ע"ז כירה קטומה
אב גרופא אבל לשתות
מותר. ומתני'
חמיה דאב תניא ל'
השתיה כמאכל גב דרודסא'
מותר לשתותה על גבי
כירה אע"פ שאינא
רופה לאל' קטומה.

נפקא מינה לגיטוי נשים.
כלומר בראשון (ההפסד)
שם מכלול או מבורסות
אין צורך לומר פהם
נכתב ורפני נכתב
לדבריהם שאמרו במסכת
גיטין פ"א (דף ק) שכל
הכל מבורסות וישראל
לגיטין מצי אתא דר
לכלל. ובפרק עררה
גיטין (דף עב) ה"א
הכא ימא אמר רב פפא
ממשיב דרב וזו פרט
בורסות. ובראשית ד'
אשרעיא (פרק הזה)
תלמודי ר' יוחנן הל' י"ב
קדמוי הוה מסבך ליה
לא סבר אמר ליה מה
דין ליה אתר סבר
ליה דאנא גלי מן אתרא
אמר ליה מן הדין אתר
אמר ליה מן בורסות
אמר ליה לא תאמר כן
אלא בורסות שנאמר
(בראשית א') כי שם בלל
ה שפת כל האדם.
ובגמרא דכל ישראל
ל' חלק (מנהגיה דף ט)
אמרו אמר רב יוסף פה
בורסות סימן דר לחרות
מא' בורסות אמר רב אסי
רב פסח. וארונא דהם
ז"ל אמר בבל בורסות
ובורסות בבל בנותן דרב
זה לארעה שבעני
במשנה שיהי שמו רשעה
שם עירו ושם עירי רשעה
היי ירודע כי שם בבל
ובורסות ירודע אתחן הן
והנך טעם:

(א) פירושו בזה:

Page 2

למאי נפקא מינה לגיטי נשים:
הדרן עלך במה מדליקין

עליה תבשיל בנפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים גזולין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין: גמ' איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה^ה היא דתניא^ה חנניה אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום או דילמא לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא לא יכל שכן

והחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה
 חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים
 חמין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים

וירסוף נמי משמע ומיהו סתם חמין ותצטיל היו נמי
והואר אע"פ שיש לדחות וס"י אפרש צע"ה ואפילו א
להחזיר היינו אפילו חמין שהוחמו כל זרכן וכן לצית ה
ו. בשבת דאמר רבי אושעיא פעם אחת כו' והעלנו לו
כל זרכן מנא ליה דמחזירין אפילו בשבת דילמא הוחס
אז צטיל אס כן סברי צית שמאי מצטמק ויפה לו אסור
הא יפה לו הוא ואור"י דודא¹ תצטיל אסרי צית שמאי
ודי זרכן אצל מכאן ואילך רע להן דמוכח תקמן" לא אס
ומורמורין אף מחזירין. אפילו בשבת מחזירין ב) כדאמר
ולמאן דאסר להחזיר אסר אפילו צחול לצית הלל בש
מחזירין אפילו בשבת משמע דעיקר פלוגתא היו צחול
הוא איך יגרוף או יקטום צבצב * והוא ליה למימר
לאסור צע"ה דהיכא דסלקן צהשכמה פשיטא דשרי להחזיר
אפילו רוחא אסור להחזיר למאן דאסר דאי לאו הכי מנא
והוה ועוד אומר ר"י דמנינו למימר דבערב שבת נמי אסור
שצ"א היכי שרי להחזיר קדרה על גבי כירה בשבת והא
לה אסור משום אהל ואור"י דכי אסרו חכמים אהל ומהו
ליהיה לו לא אחרור רצון לאסור לימן קדרה על גבה ועיהו
והוה ושרי צה טפח למחר מוסקף על אהל ערואי הוא משמע
לאסור אפי' בלא עשיית דפנות אצל הקדרה דלא דמי אהל כולי

לְגִישֵׁי נָשִׁים. דְּקִימָא לָךְ¹ צִי צַל בְּקִיאָן שְׁרָרִיךְ לַכְחוּז גַּם לַשְׁמָה וְהַמַּחֲזִיא גַּם מַשֵּׁס אֵין נָרִיךְ לִמֹר צִפְנִי נַחֲכֹז וְצִפְנִי נַחֲכֹס וְצִי שֶׁאֵר מַחֲזִיקוֹת אֵין בְּקִיאָן וְרִיךְ וְעַכְשִׁי צִי בֹרְסִיף הֵאָּ בַּל וְצַל שֶׁל עַכְשִׁי הֵאָּ בֹרְסִיף וְהֵן עֲמִי הָרִיךְ כְּדֹאמְרִינִן צַעֲלֵמָא (פֿאַרדֶּיךְ דֶּף קט.) בֹּר שְׁאִפִּי שֶׁנִּטְלוּ מִימִיּוֹ וְאִנִּי אֹמֵר וְאִנִּי אֹמֵר נִפְקָא מִינָהּ לְגִישֵׁי נָשִׁים נָשִׁים לְעֵינִן שִׁינָה שְׁמוֹ וְשִׁמָּה וְשֵׁם עִירוֹ וְעִירָה פֿעוֹל² וְרִיךְ לַכְחוּז שֶׁסֶּ שֶׁל עַכְשִׁי:

קדירה לחוסה: קש. וצומח
השכולין¹³: גבא. הנגב מן השדה
אישטובל¹⁴: גפת. פסוקת של
שומשמין שהיא שומן: עד שיהרף.
הגחלים מוש דמוסין הכל. וטעמא
פרישנא צפרק דלית¹⁵ שמה יתה
גחלים: או עד שיתאפר. על גבי
הגחלים לכסותם¹⁶ ולננס: בית שמיא
אחר נותנין עליה חמין אחר
שגרפה דלא צריכי לצשולי דליכא
למגור שמה יתה: אב¹⁷ ט' תבשי¹⁸.
דניחא ליה צשוליה ואחי לאחתיי א"ר
מתקיימה מהשבתו ומיחיז כמבשל: (ג)

מחזירין בית שמאי אומרים
ותבשיל בית שמאי אומרים
מחזירין הא (x) תו למה לי
לעולם

(א) לעיל כ., (ב) גיטין יז.
(ג) גיטין פ., (ד) (ז' דף)
(ה) (דף ע"א:), (ו) [וע"ע חו"ס' ב"מ קג.
ד"ה המקנל] וחו"ס'
עירובין עט. ד"ה וכן
אתה מוצא, (ז) לקמן
מז:, (ח) ד"ה קשיא,
(ט) לח סו"ע"א, (י) לח
רע"ב, (כ) לח ע"ב ד"ה
מקנע

(א) ולא רצה לומר דתנא
ירושלמי דלפניו בחול אף
מחירין לז"ש דממשותין
עד שיגירין ויפסד קמני
לפניו בשבת מחירין
לז"ש דממשותין טולין.
דנלאו מרי בזה קשרא דא
דמחירין פליגי דהא אי
לשהות חול לכתא אלף חד
בזה בחצורו. ומתרי"ג
אומר דאי משום ב"ה מני
קיסא לא ה"ל ליתני
דברי ר' שמאי:
(ב) ומיכו רש"י (ז) פ'
בגמרא מחירין אפילו
בשבת למחרת דנראה דא
דעמו לאחרי וצטלה
הטעמה הוה בליתא אף
נראה כן:

(א) ריש"י ד"ה אבל לא
חצשיל וכו' כמנשל הס"ד
ואח"כ מ"ה אבל לא:

א צ"ל **חנניא** (וכן כל
 "חנניה" בגמ', דבש
 תמונה) **ב** עיין **רשי**
 לקמן קמ' ע"א ד"ה תבן;
ג ברש"י שבר"ף ואז"ל
 בבתי **ד**
ה **כסבתם** **ו**
 וגורף **וקומם** **ז** **נדצל**
 כפירש"י **ח** (נגזי יוסף)
 או שצ"ל **כדפריש**
 (רש"י) כדפרי' איתא
כדפריש' והוה סמך
 להגהת הרש"י" **ט** עיין
 תוס' לקמן מז ע"ב ד"ה
 במה טומנין טעם
 החילוק: **י** צ"ל **אמרי**
 (ב"ש)

דאָרפֿיג נשׂים. קדימאָן נ
(גיטן) 3. העמאָן 2
מחזאָה לזכר נאָך שׂים
מתי נכתב ופּשטי נחאָה אַז
מאָסול אַז ערײַן לקיימן
אז מײַדן זאָלן קאָלײַן
לשמה ונחאָה מאַכֿן
שׂדראַל אַזי נָרָךְ לוי
שׂקראַן ערײַן וטוי
גראַס ערײַן נהבֿיר
חחחח ערײַן (קיימן)
ואמרינן הָאָם (גיטן) 1
נלל נאָך זאָלן שׂדראַל
נלל פֿאַר זי מורא ערײַן
לשמה וזי שׂים ערײַן
נלל ולחזק מַסֿח מורא
מקומות ופּרסאָר
מקור נלל ופּאָן זי מורא
(סדררן) 2. זי
מאָ שׂדראַן נור שׂפּוֹ אַז
מייני וזי שׂמיר זי בלוס
והמאָה נחאָה שׂים שׂדראַל
אזל עבשׂ נחאָה שׂים
הלכֿן ערײַן מנלל
שׂמיר ופּרסאָר אַז נָרָךְ

בירדה. יש צה שפיתת
שמי קדירות [לקמן לח:
עיין מו"ק י' ובב"ח שם, נדה
כ"ג ובהמשך] ויית' ד"ה

י. לה.]. גפית. פסולת של
סיף הנל נשנת [לעיל כ.].
גח. [לעיל שם].

מסורת הש"ס
עם הוספות

(ח) עיין רש"י לעיל ל.
ד"ה לעילא, (צ) [נרכות
מח. וש"נ], (ג) כלים פ"ז
מ"ג, (ד) לט, (ה) לר:
ד"ה וב"ה, (ו) לט ע"א
וע"ב.

(א) וזי ממני' להשקות
תנן בתנור נמי אסור
להשקות. "ע"ג דקדירא
יחיתא לעיל שרי הוה
כהנינה וזמני' לזי להשקות
תנן אחיא דלא כהנינה:
(ב) ופ"י דר"ך למגדס
בחד הכי וזא"ל ע"ג
וא"ל בתוס'. וזי וזמני'
סומינן דגרס' וזמני'
אפילו ע"ג ואפילו בתוס':
(ג) וזה דחמישי דשבת
בתמין דחמישי דשבת
משמע טפי כפי' ראשון:
והוא דחמישי דשבת

תוב' ד"ה תנור
 תנור דשרשין קדירא
 חייתה ורשניה במבנה
 בן דרומא. ח"י סא
 בן לא מזר מן מאד' שפי
 אלא סתם וביטל שפי
 ותר אלף תנור' ח"י כחם ס
 דרתי תנור' דהא
 קרמא בן כהנא וז"ל
 וכן כאלן סוכתא מר
 לדמא פלגא תמוז מר
 דמז' דקור ודמ'ר
 וביטל שפי' כשפוטו
 וביטל לגמרי. גס אמר
 וביטל כשפוטו ור' קטי
 וכל מרדע דבי תמלי
 אלא ר' שיקרמ' פיה
 דמז'רתי היינו תמוז
 חוס' וד' ור' פ' ג"א
 חוס' אל"ף יד' חל על ג"א
 דמז'רתי תמוז ח"י. ור' י
 ח"י מוס' דמז'רתי ופין
 תמז'ר. ע"פ ר' ירמיה
 מפ"ק תמוז מאד :

[6] חִיבַת "אָף" לִיתֵא
 בְּחַיִּי וּבְחַיִּי לֵעֵל דְּלִיל דְּבִי
 ל' עֵיב וְכִי וְכִי וְכִי
 וּבְרֹאשֵׁי וְכִי וְכִי וְכִי
 מִיּוֹד, (ד' קס"ז): בְּחַיִּי
 ל' תֵּדֵא דִּמְרֵא לְגִמְרֵא
 הוּא דִּמְרֵא וְכִי לְגִמְרֵא
 יִפֵּה דִקְסִי, עֵינִי
 שְׂרִישׁ: (ב' כִּתִּי) בְּחַיִּי
 ב' אָבִי וְכִי נִכְוִי
 וְכִי עֵיב
 עֵיבִי: (ז' עֵל עַל גְּבֵה
 עֵיבִי): (ז' עֵל עַל גְּבֵה
 לֵעֵל ל' עֵיב דְּשִׁי
 בְּחַיִּי: (ח' עֵיב)
 אֲחֻרְכֵּי ב' חֲרֻכֵּי
 מְרֹדֵה (כִּי בְּרִישׁ):
 (ז' עֵל דִּמְרֵא עֵיבִי):
[7] בְּחַיִּי שְׂרִישׁ אָף
 כִּתִּי שְׂרִישׁ אָף
 תּוֹנֵי חֲמִישׁ: בְּחַיִּי
 בְּגֵד מִיּוֹד וְכִי:

[illegible]

מחזירין אפ"ו בשבת. ציוס המסרת ולא תימא פנוגמיהו משמחה וההמס הוא דשרי משום דמוכחא מילתא דלדעתא דלהדורי לגורן ממחר שקיל ליה אצל ציוס לא מוכח דשקיל ליה אדעתא דלהדורי וצטלה לה הטמנה וה"ל כמטמין לכתחלה: וקמקמוס. וירה קטמנה: דיוסא. עליה: למקמוס.

לכירה: אב"ל הניח על גבי קרקע אסור. להחזיר דבטלי"ל לה הטמנה להחזיר והיו כמטמין לכתחלה: לגרמיה. יחיד הוא דדבר ואין הלכה כמותו: לתאן במק"ל מזה. כעודן ידו דמי או להניח על ג"ג קרקע דמי: פינן מביהם לציחם מזה. מי הוי כמטמין לכתחלה ואסור להחזיר לכירה או לא: מיהם. קומקמוס שמחמם זו חמין: מתנ"י תנור. מתוך שקלר למעלה ורתנז למטה נקלט חומו לתוכו טפי מכירה: בופח. בגמרא מפרש לה עשו חלל ככירה אצל ארכו כרתנז ואין זו אלא שיעור שפיתת קדירה אחת וכירה יש שפיתת שמי קדירות: גב"ל על גביו. על שפתו: אב"ל ללפסור. אצל דופטו: הא ככירה שרי. כלומר מדקמי הרי הוא כתנור מכלל דאי הוה מדמי ליה לכירה הוה שרי ושמינן מינה לכירה שהוסק בגפת צעצים שרי: ובבאי קמי. קס"ד צעצעה גרופה ולי על גבה מי שרי: תניא בביתיה דאב"י. דאסור לסמך לתנור: אפי' בגפת ועצים. לשמרי בגרופה וקטומה: שנחלקה לאורכה. הרי צטלו שמי שפיתומה שנחלקת^ל רתנז לשמים הלכך טהרה מטומאתה שהרי ניתנה: נחלקה לאורכה. נמצאו שמי השפיתות קיימות זו לצדה וזו לצדה: בופח בין לאורכה בין לאורכה שיהיה. שהרי ארכה כרופה וכולה

מקום שפיהם אחת: **מתני' אין**
נותנין ביצה¹⁰ **בצד המיחם**, קומקמוס
 של נחשת: **בשריף שותגגלגל**, שחלה
 קלת עד שהיא מגלגלת¹¹; **ולא**
יפיענה בסודרין, לא ישרנה על
 סודר שהוס¹² צמחה כדי שחלה
 מחמום של סודר: **בחול ובאבק**
דרבים, שהחמום מכח חמה, וצגמרה¹³
 מפסל: **אמאי לא פליג רבי יוסי**
זהא, והביאו מילין, מנעור יוס:
של צונן, כדי לחממן דהמיס¹⁴ נמשכן
 ובאין כל השצת¹⁵; **לחוך אמר**,
 של חמי טבראל: **אם בשבת**, אותן
 שצאו בשבת: **ה"ג כחמין** שהחמום:

גורמה וקטומה שפיר דמי תניא כוותיה דאביי
ובגבבא אין סומכין לו ואין צריך לומר על גביו
ו ואין צריך לומר בגפת ובעצים כופה שהסיקוהו
לו ואין נותנין על גביו בגפת ובעצים אין סומכין
א בריה דרבא לרב אשי האי כופה היכי דמי אי
ת ובעצים נמי אי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבא
ש הבליה מדכירה וזוטר הבליה מרתנור היכי דמי
א"ר יוסי בר חנינא 'כופה מקום שפיתת קדרה אחת
ותי קדרות אמר אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן
נחלקה לאורכה טהורה לרחבה טמאה כופה בין
טהור': **מתני'** אין נותנין ביצה בצד המיחס
'פקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר 'ולא יטמינה
שבי' שתצלה מעשה שעשו אנשי טבריא 'והביאו
אמה של חמין אמרו להם חכמים אם כשבת
ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב כחמין
ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: **גמ'** איבעיא
ת אמר מר בריה דרבנא אף אנן נמי תנינא
כל

אפילו בשבת. פירש בקונטרס בשבת ציום המחרת ולפ"י ה"ל למינקת אפי' ציום השבת ולמאי דפרשיט^ט דעיקר פלוגתאיהו בחול אחי ספיר: **פינה** ממיחם צניחם מדר. ואי^ז דצברק צמה טומנין (לקמן דף נה.) תניא וכן היה רשב"ג אומר לא אסרו אלא מצות מיחם אבל פינה ממיחם אלא מותר אכלמא צניחם אחר שרי טפי והכא משמע איפכא ואור"ת דהכא ג'י' השעה ע"ג כירה כשהוא צאורו מיחם שהוא חס לא אחי לתחוי' אבל צניחם אחר שהיה קר ואחי לתחוי' אבל ג'י' הטמנה שרי טפי כשהוא צדמיחי מועיל לא ויעיל:

א"ר זריקא א"ר אבא
שעורין בידו אבל הניח
אמו ר' תדאי ^א **עקבר**
אלא הכי א"ר חייא ^א
ליל גבי דרבו מוהב

תנור שהפיקודו בקש ובגבבא דא יתן כו'. אי להחזיר תנן הכא נמי האי לא יתן לא יחזיר אבל להשהות משהה אפילו בתנור שאינו גרופ וקטום כדמשמע צ"ק (דף יא:)* שדערין קידרא חימא וצטיל כמאכל כן דרוסאי אפילו צאינו גרופ וקטום ומשמע הם ^פ דבתנור איירי דקאי אהא דקמיה הם לעיל לא מתנא אהא קדרה א' עסקיות כו' :

אִילִימָא בשאניא גרופה. האי
 לשנא לאו דוקא דלבי
 ספר דלא מיתוקמה גרופה דגרופה
 לא מתקצר ליה שיא חילוק בין גפת
 ועינים לקס וגבגא דאי הוה מני אבי
 לאוקמה גרופה כדמוקין לה רב אדא
 גא הוה מני למפטט מידי ורב אדא
 דמוקין לה גרופה ספר דיש לעולם
 ויחור חוס כשהסיקורו גבפת ועינים
 אע"ג דגרופה מנחש וגבגא:

תניא בוותיה דאב"י ב"י
דגרסי נסיפא כופח
שהסיקוהו גפסת וצענים (ב) און סומכין
לה דאי גרס סומכין לה לא אחא
כוותיה דאב"י דאית ליה דכפופ נמי
און סומכין כדאמרין לעיל ו"ל דאי
גרסינן סומכין איכא לאוקמה בגרסה
ונקט גפס וצנים לרשותא דלפילו
הכי סומכין לה:

לא ישימינה בחור. אע"ג דלמור
כלל יחפור (כ"ז דף יט. ושם)
דקרי מוקר דחמים מחים
והכא גילה הוה קרה הכא מיירי גמול
שהחם גמלה דלמור דלזקן דלחיים:
מעשה והביאו ש"תון של ציון
אתון אמה של חמין

בן. מצעוד יום הציאורו כדפירש בקונטרס ואין שום אסור כלל בצבאה כדמילא צפרק קמא (דף יב.) פותקין מים לגינה^ט ומתמלאת והולכת כל השבת כולה ואסרו צרחילי גזירה שמה יערבם צבצב ולעבדם צבצב אסור משום תולדות האור ומשיצא כחלא גזירה^א ואם היינו מפרשים דסילון היו צו נקבים וכשהיו רוחלים צבצב היו פותחים הנקבים ומתעדין הענינין צמחין הוה אחי שפיר טפי דהשתא ליכא אללא חדא גזירה אטו חמי האור אך בגמרא^י מדמי לה להטמנה מצעוד יום וילין מינה לאסור להטמין

להו גלגל מאי אמר רב יוסף ^[כ] גלגל חייב חפ

ט אב ג ד ה ו ז ח ט י
 מהל' שנת הלכה ה' י
 סמג לאין ענין טושי' א"ח
 סמג רג סמקין ב:
 י א ח"י סמ"ח מהל' כלים
 הלכה יג:
 י א ט י סמ"ח סמ"ח מהל'
 שנת הל' ג ג טושי' ע
 א"ח ס"ח שח סמקין ג:
 י ב ב ח"י סמ"ח מהל'
 שנת הלכה ג סמג שס
 טושי' א"ח סמקין שכו
 סמקין ג וסמקין רג סמקין א
 וסמקין ו:
 י [יב] ב ח"י סמ"ח מהל'
 שנת הלכה ג:

פִּסִּים בְּהָא אָף מַחֲזִירִין
 אֶקְרַנְתָּהּ
 מַחֲזִירִין שֶׁבָּחָהּ הוּא אֶפֶס
 כִּמְכָה פְעָמִים דְּרֻקָא בְּכִירָה
 גִּרְפֹּה רִטְמוֹה וְהוּי מִלֵּי
 שִׁינֵי תֵרִינָה ע"ז אֶקְרַע
 לֵבֵל אֵלֶּל מַחֲזִיקִים בִּידוֹ
 וְדַעְתוּ עֲלֵיהֶם לְהַחֲסוֹם
 אֵת שִׁנְיָה אָף מַחֲזִירִין
 אֲבָל אֵם הַנִּיחִים ע"ז אֶקְרַע
 שִׁינֵי שִׁינֵי שִׁינֵי
 לְהַחֲסוֹם לִכְרִי אֶסְתֵּר
 אִסְכִּינְתָּהּ שִׁמְעָתָה אֶסְתֵּר
 לִשְׁנֹן וְקִי"ל כִּי הָא
 גִּרְפֹּה אֶסְתֵּר אֶבְרִינָן
 לְחִימְרֹהּ וְשִׁבְתָּ אִסְרָהּ
 אֶדְרִיגָתָהּ הִיא: **לֵבֵלֵא**
מִבְּקָל אֶז הַנִּיחִים אֶז
 הַמְּשִׁיחָה או הַנִּיחִים בְּכָרְעִי
 מִמִּשְׁחָה או פִּינִם מִמִּשְׁחָה
 לְהַחֲסוֹם יִתֵּי כִלְרוֹ אִינְעָה
 אֶפֶס אֶפֶסִּינְתוּ לֵבֵל בְּתִיקָן.
 וְקִי"ל כִּי עֵקֶל אֶדְרִיגָתָהּ
 תִּנְדֹּר: **שִׁשְׁתִּיקוּ בִקֵּשׁ וְנִבְנָבָה**
 חֲסִידָא אֶקְרַנְתָּה אֶבִּי
 מִסְפֹּרֹת תִּנְדֹּר כִּוְרוֹתָה תִּנְדֹּר
 שִׁשְׁתִּיקוּ בִקֵּשׁ וְנִבְנָבָה אֵת
 חֲסִידָא אֶבִּי כִרְכָה בִּנְפֹת
 בְּעִצֵּים הִי הוּא תִנְדֹּר
 חֲסִידָא אֶזֶרֶשׁ שִׁינֵי הוּא עֵקֶל
 טָטוּס. **וְאִסְכִּי** כֹּפֶה
 מִקֹּם שִׁפְתֵי קִדְרֵה אַחַת
 מִקֹּם מִקֹּם שִׁפְתֵי ב' **וְאִסְכִּי**
 קִדְרֵה. וְיִדְרִיקִין לֵה
תִּנְדֹּר כִּירֵה
 מִשְׁמֹחַה **לִדְרֵה** חֲסִידָא
 שֶׁנֶּחֱלָקָה אֶתְרֵהּ חֲסִידָא
לְהַבָּה עֲלֵהּ אֶז עֵרִין
 תִּתְרֵה כִּי עֲלֵהּ הִיא
 כִּיכֹל לִשְׁפֹת קִדְרֵה אַחַת
 כִּיכֹל ב' לִיכֹרֵה ב' אֵת
 לְהַבָּה תִּתְרֵה אֶתְרֵהּ כֹּפֶה
 מִדְּכִירָה שִׁינֵי הַבִּלִּי מִדְּעֵר
 וְיִדְרִיקִין מִבְּלִי מִדְּעֵר
וְקִי"לֵה מִתְּנִי בְּחִנּוּי
 מִפְּרֹשֶׁת. מִפְּרֹשֶׁת ב' אֵת
 תִּתְרֵה (כִּיכֹל) אֵת לֵבֵל
 וְיִדְרִין כִּכִּירָה לִשְׁפֹת
 פִּסִּים אֵין גִּרְפֹּה
בְּכָד הַמִּשְׁחָה
 שֶׁבִּשְׁבֹּל שֶׁבִּשְׁבֹּל
 לְגֹל

[8] גמ' סומכין לו ואין
גומחין. כ"ג כ"ד ל סומכין לו
[גומחין כו' פ:]

ליקומוי רש"י

חייא מר' רבא. לפמו וכן לשון
 חס"ס והתקרא חס"ס
 עומדים ממעל לו (חסי
 חס"ס) ועל שם חס"ס
 להתקרב לפמו עומדי
 מרחוק [לעיל ל. ע"ש
 חס"ס]. **חוטא**. חס"ס
 עבירה העלוינה שעל גג
 הכות (חסי"ס ח"ב קמח).
הגרמיה הוא דעבד.
 חס"ס מודה לו [בכרות
 חס"ס] **לדעיה** חס"ס [חמ].
 (המשך ברך טה).

ממנו מים בשבת כשאינו גרוף מן הגחלים. שמעתי ממרן שליט"א שבדוד מים חשמלי שלנו מותר ורציתי לדעת טעמו.

תשובה: פשוט משום שליכא חשש זה בשלנו.

(כב) דוד חמום מים חשמלי שא"א להגביר חומו האם צריך בלעך בשבת לשהיה.

תשובה: אם עומד שלא על התנור לא שייך להצריך בלעך ואם העמידוהו על התנור אף אם מצדו אין צורך צריך בלעך שלא לשנות משאר כלים אך לא מובן מדוע יעמידוהו על התנור.

(כג) דוד חמום מים חשמלי שא"א להגביר חומו האם מותר לתת בו מים קרים ולחברו לחשמל סמוך לשבת כיוון שאין לחוש שמא יחתה, או שמ"מ יש לחוש שע"י הוצאת חלק מהמים יקרב את בישול השאר.

תשובה: מסתבר שיש לאסור אם לא יכול להיות רותחין קודם השקיעה.

(כד) מהו שיעור מאב"ד גבי מים, דהנה בשו"ע הגרש"ז סי' רנ"ד סעי' ד' כ' שהוא כדי חצי חמום, וכיצד משערים שיעור זה.

תשובה: הנה לא מובן כל כך מה זה כוונה דחצי חמום ושליש חמום במים להחשיב זה מאב"ד, דאם נמדוד בהמדה שמודדין חמימות בזמננו שנקרא טערמאמעטער הרי שליש החמום כמעט צונן ממש ואף חצי חמום הוא רק חם קצת, וכדי מאב"ד הא הוא מבושל כל כך דלשיטת הרא"ש פרק כירה סימן י"א ליכא שוב איסור בשול, ומוכרחין לומר דיד סולדת הוא שיעור מאב"ד וזהו שליש בשול מדרך חשיבות אינשי להחשיב למים מים מבושלין שהוא דוקא כשיעור רתיחות הרבה ומ"ד חצי בשול גם למאב"ד צריך יותר מעט מיד סולדת.

(כה) בתנורי געז שלנו כשברז הגעז פתוח לגמרי וא"א עוד להגדיל האש האם צריך בלעך לשהיה, דמוכח דלשמא יכבה לא חיישינן גבי מבושל וגבי בשר גדי ועוף. **תשובה:** יש להצריך בלעך גם כשפתוח הגעז לגמרי חדא דאף אם ליכא שום חשש צריך מטעם לא פלוג. ועוד דאף שלכבות אש של עצים שצריך לזה מים לא גזרו אבל לכבות אש הגעז שהוא בקל יש לחוש, עיין בתוס' ביצה דף ג' ע"א ד"ה גזרה כה"ג. ואף אם נימא דליכא כבוי כלל בגעז, ומ"מ איכא למיחש שמא יקטין הגעז ואח"כ יחתה, שלכן יש להצריך בלעך בכל אופן.

(כו) מה דין תנורים שלנו לשהות בתוכם, די"ל דדינאם ככירה א. מדכ' המאירי בשבת ל"ו ע"ב דהיכן דהאור שולט הוי ככירה, וב. יש בהם טערמוסטאט שאינו מניח להם להתחמם ביותר.

תשובה: סברת כתר"ה נכונה שיש גם בתוכם דין כירה, שמותר לשהות ולא להחזיר.

(כז) האם תועיל קופסא של ד' דפנות בתוך תנור

שלנו כבלעך ע"ג התנור כדי שיהיה מותר להחזיר לתוכו בשבת.

תשובה: בלעך כקופסא שעשוי מד' דפנות מסתבר שמותר גם להחזיר כדעת כתר"ה.

(כח) תנורים שיש בהם טערמוסטאט האם מותר לפתוח דלת התנור בשבת, כשהאש אינה דולקת, דנראה שאינו פס"ר כיוון שאפשר לפתוח דלת התנור והאש לא תדלק, וא"כ הוי דשא"מ.

תשובה: כפי הנראה אין בזה פסיק רישא והוא דבר שאין מתכוין ואין לאסור.

(כט) אם שכח להניח הבלעך בע"ש, או שנפל, האם מותר לשוכו בשבת דנראה דכן מוכח מסי' רנ"ג ס"ג, כשאין לחשוש שמתכת הבלעך תיעשה גחלת (כדכ' מרן שליט"א באג"מ אור"ח ח"א סי' צ"ג ד"ה ומה שכתבת).

תשובה: מותר כראיית כתר"ה מסעיף ג', ואש של הגעז הוא קטן לגבי החשש להעשות גחלת, דהרי חזו"ן שלא נעשה גחלת בכל שבת אף שהוא יותר ממעל"ע, שלכן אין לחוש לאסור בשביל זה.

(ל) אם נפל הבלעך בשבת האם מותר להחזיר בלעדיו כדאי' ל"ז ע"א קטמה ונתלבתה וכו' ומחזירין לה, וגם מה טעם הדין הא סו"ס מיחזי כמבשל.

תשובה: מסתבר דבקטמה אף שנתלבתה איכא קצת היכר איך שקטמה דאף דמתחלה לא סגי בלא כיסה כל הגחלים כיון שקטם כולה והובערו הגחלים המקוטמים לא נאסר כיון שגילה דעתו דלא בעי לגחלים, אבל כשהוסר האפר שקטם בהן שלא ניכר כלל גילוי דעתו דמתחילה, לא מסתבר להתיר. ולכן בנפל הבלעך אם כולו אין להתיר ואם מקצתו יש להתיר.

(לא) כ' המ"א בסי' רנ"ג ס"ק ל"ו דגם באוכל יבש בעינן שיהא חם קצת כדי שיהא מותר להחזירו והגר"א חולק עליו בזה, מה דעת מרן שליט"א למעשה. **תשובה:** יש להחמיר כהמג"א דבצונן אפילו דבר יבש אסור להחזיר ורק בחם קצת מותר ביבש להחזיר והשיעור שיהיה ראוי לאכול מחמת חמימותו.

(לב) היכן מותר להניח על הבלעך בשבת דבר יבש המבושל כל צרכו והוא צונן לגמרי.

תשובה: דוקא על מקום שא"א לבא לידי יד סולדת אפילו כשהיו שם כל היום מותר אבל על מקום שאם יהיו שם זמן גדול יהיה היד סולדת אסור דבנצטנן לגמרי אסור חזרה אף ביבש כהמג"א ס"ק ל"ו. ובבתי מלון (האטעלן) אין להתיר כלל אפילו לאנשים הכשרים.

(לג) הניח הקדרה ע"ג קרקע ועדיין הוא אווזו בה בבית יד האם מותר להחזירה, דבפיהמ"ש כ' הרמב"ם דמותר להחזיר בתנאי שלא תונח הקדירה על דבר אלא שתהי' באויר וכו'.

תשובה: יש להקל, דמדאפיק (גמ' ל"ח ע"ב

תוספות ישנים

(א) ואפשר דרז מוקי
ממני' בלחזקו' אצל
לשחוק אפילו אינה
גרופה שרי מטמק ורע
לו. ולרצי יותקן אפי'
מטמק ויפס לו:

(א) תוס' ד"ה אא"צ
וכו' דאי להחזיר חנן אבל
לשמות:

תום' ד"ה לעולם
וכו' משום דקיי"ל
בחנניה. כעין זה
נחמספות מגילה דף יט
ע"ז ד"ה ודילמא:

6 צ"ל ואין מקיימין
עליה (וכ"ה בחוספתא
רש"ש) וכ"ה בבתי
וגירסת הר"ף והרא"ש
ואין **משדחין**;
7 צ"ל מדלי' על גבי
הכרתה (דפו'), וענין
מהר"ם: **8** הנכון הוא
כניסא "א"א באבנים
כיוצא בה" כמו
השעתיק בעל המאור
ובטור אר"ה סימן רג
ופי' שחלה באבנים ולא
כניסא של ברזל: **9** על
הלוטין המוריד דב"י:

נעזרת. דק דק שנוערין
מן הפסחא וקורין
אריסט"ס [לקמן מט.].
שברי גבעולין הנוערין מן
הפסחים כשמנפלין אותו
[חולין נא.].

אֲשֶׁלֶם אֵימָא לָךְ הַחֲזוּר תִּנָּן, וְאִלְנָן לְשׁוּמָא אַע"פ שְׁאִינוּ גְרוּף שְׂרִי:
וְחָךְ חֲזָרָה דְאַמְרֵי לָךְ, לֹא יִחוּזֵר עַד שִׁיגְרוּף דְּכִי גְרוּף מִיָּהָ שְׂרִי:
לְאֹדְבֵרֵי הַבֵּי הִיא, וְלִצְנֵי שְׁמַאי לֹא סְבִירָא לְהוּ: לֹא שְׂנוּ. שְׂרִימָא
דְּמַתְנִי אֵלֶּה עַל גְּזֵה דְלֹא נָפִישׁ הִבְלָא כּוּלֵי הָאִי אֲבָל תּוֹכָה אֲסוּר:

אי אמרת בשמיא דהחזיר תנן. חזל
 לשהות משהין אפילו בשאין גרופה
 כדמסמקין ליה חסורי ורבי חלני
 אשכרומא לשהות על שאניה גרופה
 קאי: היינו דשני בין תוכה לעל גבה.
 דמי משהי למוכה דשאנה גרופה
 מסמין ממנן צדקן: אלא אי אמרת
 לששהות תנן. דלפילי לשהות צני
 גרופה כיון דגרופה ומצעד יום הוא
 נותנו למוכה מה לי מוכה מה לי על
 גבה: ארישא. עד שיגרופ: אסיפא
 כאי. דלירי תמורה חזל רישא לשהות
 הוא וצין מוכה וצין גבה שרי: שתי
 בירות המתאימות. ממוצרות יחד
 וקרי של חרס מפסקת צנייהס: משהין
 על גבי ורופה וקטומה. ללא משהין
 משום דלקילן עלה חזלא מלירי: ומה
 הן משהין. על הגרופה: לא יחזיר.

שבת ו' ח'לבו ארישא
 הלל אומרים אף מחזיר
 רב חמא בר גוריא אמר
 גבה אבל תוכה אסור
 המתאימות אחת גרופה
 גרופה ואינה קטומה
 וקטומה ואין משהין ע'
 קטומה ומה הן משהין
 ולא כלום ובית הלל
 תבשיל עקר דברי הס'
 מאיר רבי יהודה אוב'
 חמין אבל לא תבשיל
 חמין ותבשיל בית
 אבל לא מחזירין וב'
 מחזירין אי אמרת בש'
 מני רבי יהודה היא א'
 תנן מתניתין מני לא ר'
 אי רבי מאיר קשיא ל'
 בתרתי אי רבי יהודה
 לעולם אימא לך להח'
 לה כרבי יהודה בחדא
 סבר לה כרבי יהודה
 ונוטלין ומחזירין ופלי'
 תנא דידן סבר לשהות

וקטומה: בחמין ותבשיל ונופלים
ומחזירין. דמוקי פלוגתא ד"צ"ט וצ"ה
סהיית חמין ותבשיל דצית שמאי שרו
חמין ותבשיל לא וצ"ה חמין ותבשיל
ולא כר' מאיר דלמר לצ"ש לא כלום:
מהו צבמוך. קדרה אלל דופן המירה
כלל גריפה שהמירה מיטלטלת היא
ומוציצים אותה על גבי קרקע: גבה.
עובי שפתה או כסוי שעל חללה:
דמדול'. הקדרה על גבי המירה:^ב
ונתלבתה. מזרה והוצערה: התם
נופלין ומחזירין בחד מקום. ולא שייך
למתיי' מחזירין עד לפני טולין:
נשורת. ארטיט': שהוחמו ב'
צרבן. דליכא למיטע' לחיטוי:
ממטמק

לעולם יאמא ד' להחזיר תנן וחסורי מיחסרה ב'. * משום דקמ"ל כוונתה כמו שאפרש בע"ה¹ לחיך לאוקמא ממני כוונתה: להחזיר תנן היינו דשני בין תובה ל'על גבה. פי' בקונטרס משום דלא להחזיר תנן (א) א"כ לשהות משהין אפילו באינה

גרופה להכי שני צין מוכה דהוי מטמין
ממש צרמק לעל גצה וקשה להר"ם
לתנניה אפילו מוכה משסין אפי'
צאינה גרופה דהא תנן (לעל דף יט:)
ולא חררה על גבי גחלים אלא עד
שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי
אע"ג דחררה בתוכה היא ובלא הכי
אורי"ג דתנן דחק רש"י פשרן כן
דאיכא למימר שפיר היינו דשני לן צין
מוכה לעל גצה מהא דשרי להחזיר
בגרופה וצהההא דוקא לא ניתא
ליה לחלק אצל צהחורה ניתא ליה שפיר
לחלק בדמוכת צמאי דמשני מי סברת
ארישא קאי אסיפא קאי כו' קשה
לר"י א) הכי צעי למימר אליצא דרב
דמתנימין להחזיר תנן אם כן אחיא
מתנימין כחניניה ורב דכל כחניניה דהא
כחניניה שרי צמטמק ויפה לעל דהא
דתנן (ע) אין לולין צער וציהא אלא
כדי שילוני מצעוד יום אחיא כחניניה
וציהא אמרין לקמן⁷ דמטמק ויפה
לו הוא ורב אסר לקמן⁸ מטמק
ויפה לו וי"ל דצלוה הכי לא סבר לה
רב כשום תנא דהא ר"מ ור' יהודה
אסרי צאינה גרופה אפילו צמטמק
ורע לו ורב שרי צמטמק ורע לו
אפילו צאינה גרופה דבגרופה יפה
אשכחן שום אמורא דאסר אפילו יפה
לו ועוד דרב קאי אצמלמיה דרבי יוחנן
דלירי צאינה גרופה וכן רבי יוחנן
דשרי לקמן⁹ חמין ותציל שציל כל
צרכו צאינה גרופה אצל לא ציל כל
צרכו אסור לא אשכחן תנא דסבר הכי:
מהו פסוק. צאינה גרופה קצעי
ואי מתנימין להשהות תנן קא
צעי להשהות ולהחזיר ואי להחזיר תנן
ושרי להשהות אפי' מוכה וגצה צעי
להחזיר להשהות היכא שצעי מצושל
החזיר לו דרובא:

ומסיק דש"י לסמוך ומכל מקום אין ללמוד מכאן לסמוך אצל האש דשאני הכא דדופני כירה מפסיקו צנו ולאש:

בדלשות נמי גרופ וקטום אין אי לא לא איבעיא
כה וגבה אסור אבל לסמוך בה שפיר דמי או דילמא
כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה
על גבי גרופה וקטומה ואף על גב דקא סליק ליה
אזני התם דכיון דמדילא שליט בה אוריא תא שמע
רב חייא קממה ונתלבתה סומכין לה ומוקימין עליה
לה שמע מינה לסמוך נמי קממה אין לא קממה לא
וקתני קממה אין לא קממה לא אלא תנא נוטלין משום
סומכין משום מקיימין הכי השתא התם נוטלין ומחזירין
טלין משום מחזירין אלא הכא סומכין בחד מקום הוא
א מאי הוי עלה ת"ש ^א כיורה שהסיקוה בגפת ובעצים
^ב אא"כ גרופה וקטומה גחלים שעממו או שנתן עליה
תרי היא כקטומה אמר ר' יצחק בר נחמני א"ר אושעיא
עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו
שמע

ב א מיי פ"ג מהל' שבת
הלכה י סמוג לאוין סה
טוש"ע א"ח ס' רנג סעיף
:3
ג ב שם סעיף א צהג"ה:
ד ג מיי שם הלכה ז
טוש"ע שם סעיף א:
ה ד מיי שם הלכה ז:

[illegible]

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

וְאֵל בְּמִי פֶּגַע מֵהָלַי
שָׁנָה הִלֵּךְ ד' סָמָה לְאִוִּין
סָה עוֹשֵׁעַ אֶחָד סִימָן רֶגֶג
סֶעִיף אֵל:

לא טנא. ופושטנא מהא
דתינא כירה שחסיקה
בגפת ובצעים סומכין און
מקמינן עליה אלם אלא עמנו
גפרה וקטסמה עמנו
הנחילא און שנתו
ונעזרת לשון קרה עליה
כקטסמה פדתי. [אמר]
[הן] [שמעון] [שמואל]
כאן יהודה א"ר יוחנן
כירה שחסיקה בנות
ובצעים משוהן עליה
ותבשל שחסיקה על צרכו
ודוקא כירה שהיה שפית
כקדוח אלא אן אן בה
אלא שפית קדרה אחת
אסור אסורא משכמם פיה
לו מותר. ואמ"ר ר' דרב
שמואל פליג הא קד"ל
דרבי יוחנן לגבי ר' שמואל
הלכתא כר' יוחנן
ומה שאמר בר' שמעון
[עקיבא] [קובבא] משינן
לוב אשי אתון
קובקביתן לרב שמואל
עבדיו כרב שמואל לאו
משום הלכתא כחתייה
יוחנן אלא פולסם כחתייה
יוחנן דרשי אבל אתון
הנתינתן איסורא ברב
שמואל ורע לו דבריס
המתורין ואחריס הנגו
כאן איסור אן אתה רשי
להתורין כמתייה. ור' דאמר
בר יהודה ממוכין
שבתב שר למעבד לא
פשוטהו: הא דאמר
בר תנמן בר יצחק
משכמם ורפה לו אסור
משכמם ורע לו מותר
כללא דמילתא כל דאית
ליה מיחא משכמם ורע
לו הוה בר מבתילא
ליתפחא דאמ"ר אביי
מיחא משכמם ורפה לו הוא
לכר' האני כליה (לגברי)
קובבין בר שמואל אמרה
יוחנן הלכתא אלא כר'
יוחנן דהא סיעיה ר' עקיבא
משינן לרב אשי. לפדא דייטא תתמי
שבתה ורע לו מותר

[illegible]

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש צקונטרס דלי האי תבשיל צוצטמק ורע לו מאי אחא לאשמעיין וקשה לר"י הא אינטריך לאפוקי מדרב' מאיר ורבי יהודה לאסרי בשאינה גרופה אפילו ממין דמצטמק ורע להם^ט ועוד קשה מיון דהשטא ס"ד דמשום

והדוֹעֲבֶרֶה הִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא רַחֵם
מַשְׁנֵי שְׁאֵי הֵכָּה דְקֻטְמָה מֵאִי פִּרְךְ
מֵאִי לְמִימְרָה הָא אִינְטֵרִיךְ טוֹבָה
לְאִפְסוּקִי מִמֵּאִי דִס"ד מְעִיקְרָה וְגִרְאָה
לְר"י דְהַשְׁתָּא ס"ד דְלָא חֲשִׁיבָה קְטוּמָה
כֻּלָּל מִשּׁוּם הִדְוֵעֶרֶה וְאִשְׁמַעִין
וְהִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא דְאִי חֲשִׁיבָה
קְטוּמָה אֲמַאי נִקְטָה צִישַׁל כָּל זָרְכוּ
אֲפִי לֹא צִישַׁל כָּל זָרְכוּ שְׂרִי דְאִפִּילוּ
רַבִּי מֵאִיר דִּמְחַמֵּיר מְכּוּלְהוּ חֲנַאי שְׂרִי
דְּחִשְׁתָּא מִלָּן הוֹחֲמִי לֵב זָרְכוּ דְפִדְרִישׁ
וְלַעֲלִיל^א דְסָתֵם חֲמִין וּתְבַשִּׁיל הִי שְׁלָה
הוֹחֲמִי כָּל זָרְכוּ וּפְרִיךְ שְׁמַע מִינָה
דְּמַנְטֻמָּק וִיפָה לֹא מוֹתֵר דֵּהָא סָתֵם
תְּבַשִּׁיל אֲמֵר לְקַמֵּן^ב דְּמַנְטֻמָּק וִיפָה לֹא
הוּא וּמַשְׁנֵי שְׁאֵי הֵכָּה דְקֻטְמָה פִּירוּשׁ
וְתַחֲשִׁיבָה לְגַמְרִי קְטוּמָה וְה"ה אֲפִילוּ
לֹא צִישַׁל כָּל זָרְכוּ שְׂרִי וְהָא דִנְקָטָה
צִישַׁל כָּל זָרְכוּ לְאִשְׁמַעִין דְאִי לֹא
קְטוּמָה אֲפִילוּ צִישַׁל כָּל זָרְכוּ אֲסוּר
מִשּׁוּם דְּמַנְטֻמָּק וִיפָה לֹא הוּא וּפְרִיךְ
הִי הִכִּי מֵאִי לִימְרָה אֲסוּר עַל גַּב
דְּאִשְׁמַעִין דְאִי כָּל קְטוּמָה אֲסוּר מ"מ
מִדְנַקְטָה לְמִילְתָּה צִלְשׁוֹן הֵיחֵר מִשְׁמַע
וְהִיחֵרָה אֲחִי לְאִזְרִי לֵן וְאִף עַל גַּב
דְּאִשְׁמַעִין דְלָא הִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא
נִגְרָה לֹא דֵהָא לֹא אִינְטֵרִיךְ לְאִשְׁמַעִין
דְסִבְרָה הוּא דְלָא הִדְרָה לְמִילְתָּא
קִמְיִיתָּא וְאִף עַל גַּב דְּמַעֲיָקְרָה הוּא
צִישַׁל לְמִימֵר דְהִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא
לֹא מִשּׁוּם דְסִבְרָה הוּא לִימֵר כֵּן אֲלֵא
מִשּׁוּם דִנְקָטָה צִנְלָתִיה צִישַׁל כָּל זָרְכוּ
הִי ר"ל כֵּן כְּדַפְרִישִׁית וּמַשְׁנֵי דִמְכַל
מִקּוּם אִינְטֵרִיךְ דִּמְהוּ דִּתִּימָא כ"י וְעוֹד
צִישַׁל לִימֵר שְׁאֵי הֵכָּה דְקֻטְמָה דְלֹא
לְגַמְרִי מִתְּנִיחַ קְטוּמָה אֲלֵא דְרוּקָה
מִשּׁוּם דְצִישַׁל כָּל זָרְכוּ אֲבָל לֹא צִישַׁל
כָּל זָרְכוּ אֲסוּר מִשּׁוּם הִדְוֵעֶרֶה
וְהַשְׁתָּא אֲחִי שְׁפִיר הָא דִנְקָטָה הֵכָּה
קְטוּמָה וְהוֹעֲבֶרֶה וְלַעֲלִיל נִקְטָה וְתַחֲלָצְתָה
דְתַחֲלָצְתָה הִי פָחוֹת מִהוֹעֲבֶרֶה וְהִי
לְגַמְרִי כְּקְטוּמָה וּפְרִיךְ אִי"ה מֵאִי
לְמִימְרָה דֵּהָא צִלְשׁוֹן מִילְתִּיה מְסִבְרָה
הִ"ה דְלָא הִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא כְּמוֹ
צִנְתִּילָצְתָה וְשְׂרִי וְאֲפִי^ב לֹא צִישַׁל כָּל
צִלְשׁוֹן אֲסוּר וּצִלְשׁוֹן אֲסוּר הִ"ל לְאִשְׁמַעִין
וְלֹא צִלְשׁוֹן הֵיחֵר וּמַשְׁנֵי הוֹעֲבֶרֶה
אִינְטֵרִיךְ לִיָּה וְאִי לֹא מִילְתִּיה לֹא הִיָּה
פָּסוּת הֵיחֵר אֲלֵא הוּא ס"ד מִימְרָה
דְהִדְרָה לְמִילְתָּא קִמְיִיתָּא:

שְׁהִסְקוּהָ בַגֶּפֶת וּבַעֲצִים
 מִשְׁחֵהוּ עֲלֶיהָ תְּבַשִּׁילָה שְׂמָלָה בִּישָׁל בָּרֶ
 צִדְדֶיָהּ בַּיָּם פֶּסֶק רִ"ח^א הִלְכָה כִּרְצֹ
 שֶׁמֶת אָמַר ר' יוֹחָנָן דִּרְצָה לֵאמֹר
 מִתְרַיִיבוּ תַנְנַי סְבִירָא לִי בְּיוֹמָי וְכֵן
 פֶּסֶק רִשִׁי דְקָסָם מִתְנַיִן דְּפֶרֶק
 קִמְמָא (דף ט:): כְּתֻנְיָה וְנוֹמֵר לְהַשְׁחִית
 אֶפְסִי צְאִינָה גְרוּפָה אֲחֵל לְהַחֲזִיר וְדִאִי
 אֲסוּר אֶלֶּם" בְּגֵרָף וְקוּטוֹס וְאֶפְסִי" ב) בִּישָׁל
 כֵּל צִרְסוֹ כְּדֵפִי לְעִיל" א): **דְּיוקָא**
 חֲסִידֵי רַבִּי אֶלְעָזָר

אשר לא יאמר אדם אחר

מצעמק. מתמעט וכיץ רש
שאתה אומר בלשון צווי נאט
יסקודה ד"י כשהיא מתפע
צכירה דאי לא במנטומה וי

שמע מינה מצמצמק ויפה לו מותר שאני הכא
דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה
אצטריכא ליה מהו דרמיא כיון דהובערה
הדרא לה למילתא קמייתא קמשמע לן אמר
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קטמה
והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל
צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' גחלים
של רותם ש"מ מצמצמק ויפה לו מותר שאני
הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה
אצטריכא ליה היינו דך גחלים של רותם
אצטריכא ליה אמר רב ששת אמר ר' יוחנן
כירה שהסיקה בגפת ובעצים משהין עליה
חמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא
בישל כל צורכו עקר לא יחזיר עד שיגרוף או
עד שיתן אפר קסבר מתניתין להחזיר תנן
אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו
קטום אמר רבא תרווייהו תננהי לשהות תנינא
(6) אין נותנין את חפת בתוך התנור עם השיכה
ולא חדרה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו
פניה הא קרמו פניה שרי להחזיר נמי תנינא
בית הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן לא
קשרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה
אבל בשאינה גרופה וקטומה לא ורב ששת
נמי דיוקא דמתני' קמ"ל אמר רב שמואל בר

יהודה אמר רבי יוחנן *כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין (b) עליה תבשיל שבישיל כל צורכו וחמין שהוחמו כל צורכן ואפי' מצטמק ויפה לו אמר ליה ההוא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור אמר ליה אטו לית אנא ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי¹ אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי יוחנן אמר ליה אביי לרב יוסף מהו לשהות אמר ליה הא רב² יהודה משהו ליה ואכיל א"ל בר מיניה דרב יהודה דכיון דמסוכן³ הוא אפילו בשבת נמי שרי למעבד ליה לי ולך מאי אמר ליה בסורא משהו דהא רב⁴ נחמן בר יצחק⁵ מרי דעובדא הוה ומשהו ליה ואכיל אמר רב אשי קאימנא קמיה דרב הונא⁶ ושהין ליה כסא דהרסנא ואכל ולא ידענא אי משום דקסבר מצטמק ויפה לו מותר אי משום דכיון דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו הוא אמר רב * נחמן⁷ מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר בללא דמלתא כל

דאזיט בײַה מיטא מצטמק ורע לױ לבר מתב
בײַה מיטא מצטמק ויפה לױ הוּא והני מי
בײַה בשרא מצטמק ורע לױ הוּא וכי א
אלא דלא קבעי לה לאורחין אבל קב
לױ לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע להן

פשוט הוא היה כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעין
ונן וחסורי מחסרה והכי קתני: **מזה** להשקות. באינה ג'
ופה לו:

שדים לומקין (השע ט) כמו
דק נטדק וכן כל חיה שראש
' אחר 77": מותר. להשהות
מר מאי אתא לנשמעין אל
מנעמק ויפה לו קאמר ואפילו
א גזר משום חיתוי הואיל
כל זכרו וחנה חמין לנשמעין
שהוחמו כל זרין מצדוד יוס:

(א) 'לפסרם דגריסי' הכה
גנבי"ז קל' דלחני' דא' דא
ו'שמואל קמחר דא' דא' דא
ו'סופה משרה ליה ו'חלילי:
(ב) מיתח' אמאי אסור
למחר' דא' דא' דא' דא' דא'
לקמן [קד' מ:] טמן
דא'ס קיחן א' דא' דא' דא'
דא'דא'דא' דא' דא' דא' דא'
ו'סמן א'כא' מאן דא' דא'
א'פלי' ד' קולתו ו' דא' דא'
ק' אמאי אסור' דא' דא' דא'
דא'סל א' דא' דא' דא' דא'
דא'סל א' דא' דא' דא' דא'
[קד' ל:] דא' דא' דא' דא'
ל'ענין מ'משרה א'פלי'
דא'ס מוסק' דא' דא' דא'
דא'ס ר'יחא' דא' דא' דא'
דא'ס א'פלי' דא' דא' דא'
דא'ס א'פלי' דא' דא' דא'
דא'ס דא' דא' דא' דא' דא'
דא'ס דא' דא' דא' דא' דא'
דא'ס דא' דא' דא' דא' דא'
דא'ס דא' דא' דא' דא' דא'

(א) גמ' אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן כירה וכו' משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכן ואפי' מלמטה:

פ המהר"ץ חיות בשם
 סדר הדורות כתב
 להודיעו על ארץ
 הקדומן עיי"ש, אולם
 אחת כמבואר בראש
 וכן ברש"י ארץ דרב
 ארץ (ביש):
 בראשית, הא **צ**
 יהודה: **ג** [א] גרסין
דפוסין (גרס"א)
 תנ"כ: **ה** [א] נדעל
 ויתבי' "החא"
 ונח"מ ש"ה גרסת
 הנא"ש עיי"ש ובחי'
 הגרסי"א (רש"י עיי"ש)
 חוסי' ריד' מ'
 צ"ב ד"ה רבה ור'
 (דפי'): **ס** צ"ל רוב
 צאמנו קמה
 רב **כחנא ושאיה**
 (כחי', וכו'),
 דק"ס וכו' בחי'
 המוחסין (לרש"א):
כחמרינין (דפדרי'
 צא"ל): **ל** דבור ה'
 צא"ל אחר דבור **כסא**
 הורסנא" (בארות
 העים): **ס** **אפילו**
 (דפדרי'):

פתא דאף על גב דאית
ביה בשרא אבל לית
בשרא נמי לא אמרן
לאורחין מצטמק ורע
ה מרבי חייא בר אבא
שבת

א מ"י פ"ג מהלכות שבת
הלכה ד' ד' סמ"ג ללוח
סה טע"ט א"ח סמ"ג רנ"ג
ספיק פ':
ב מ"י פ"ג הלכה י'
סמ"ג ס' טע"ט א"ח
סמ"ג רנ"ג ספיק פ':
ג מ"י פ"ג הלכה ד':

הנהגות וצינונים מבחי' ושמ"ר פ"ש

(א) ג"ב דתניא (שבת דף
(ב) חנניא אומר כל
שהוא כמאכל ב"ד מותר
לשהותה ע"ג כירה אפי' שמינה גרופה ואינה קטומה [וכ"ה בכ"ז] (א) ופנא לן כצ"ל ותי' ומסתבר נמחק (ב"ח): (ג) ע' פ' תולין דסי' ע"ב (ס"י תק"ו) בר"ן ד"ה פרוקא (רע"א כ"י): (ד) דב"ב שמחזיר כצ"ל (שטמ"ק כ"י): ג"ב דס"ל (א"י): (ח) צ"ל ומסתברא (שטמ"ק כ"י): (ז) צ"ל (שטמ"ק כ"י): [וכן ליתא בכ"ז]: (ח) בכתיב: אליבא דכולהו: (ט) דמתני' כצ"ל (ב"ח): (י) נוסף בדפוס: (יא) תר"מ (א"י): צ"ל אפילו דאי (שטמ"ק כ"י): (יב) ג"י ד"ת: (יג) ג"ב דאי (ב"ח):

ז"ל (מוס' שס) דהתם דמחזי אהל טפי אפילו צלל עשיית דפנות אסור אבל קדירה דלא דמי לאלה כולי האי לא אסור חכמים צלל עשיית דפנות^(א):

גמ' איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא. משום ^(א) שמחזיר בשבת נראה כמבשל אס' אינה קטומה וכי קמני מתני' בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וכו' הכי קאמר דבר זה מתלוות צ"ס וצ"ה דב"ס אומרים וכו' והכי איתא בגמרא: אבל לשהות. שהניח הקדירה מצדד יום מותר להשהותה לנשתמשך על גבי כירה אע"פ שאינה גרופה וקטומה ומני חנניא היא דאמר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו על גבי כירה אע"פ שאינה גרופה וקטומה:

ומנא ^(א) לן דהכי הוא מסקנא דהא בתר דשקלינן וטרינן ^(א) וטרינן איבעיא לן מהו לסמוך וכו'. הרב אלפסי ז"ל מציא ראיות הללו לסיוע למילתיה דק"ל לשהות תנן ואפילו צהייה צעיא גרופ וקטום והחולקים עליו דהו כל ראיותיו ואני אכתוב על כל אחת ואחת טעמו של הרב אלפסי ז"ל וטעם החולקים עליו.

ראיה קמייחא היא מאי^(א) דאיבעיא לן בגמ' מהו לסמוך לה כלומר לסמוך קדירה אצל דופן הכירה שאינה גרופה שהכירה מיטלטלת היא ומושיצין אותה ע"ג קרקע וסדר הרב ז"ל דאע"ג דאיכא לפרושי לבעיין למאן דאמר לשהות תנן מהו לשהות צממיה ולמאן דאמר להחזיר תנן מהו להחזיר צממיה אפי"ה כיון דאמר תוכה וגבה הוא דאסור תוכה וגבה קטומה) דמשמע משום דאינה קטומה הוא דאסור תוכה וגבה משמע דכמ"ד להשהות תנן נקיט לה לבעיין דאילו לענין חזרה מיירי מאי איריא אינה קטומה אפילו בקטומה תוכה אסור דהכי אמר ר' חלבו אמר רב בגמ' (ז) לא שנו אלא על גבה אבל בחוכה אסור. והחולקין עליו אומרים דלא מכרעא דמשום דתלמודא נקיט לה לבעיין^(א) ככולהו וקושטא דמילתא הוא דכולהו תוכה וגבה אסור באינה קטומה נקט הכי אע"ג דלענין חזרה אפילו בקטומה תוכה אסור.

ובייעיה למילתיה תו מדאמרינן מאי הוי עלה תא שמע דתניא כירה שהסיקוה וכו' דודאי הך ברייתא מוכחא צהדיא דאפילו לשהות אי גרופ וקטום אין אי לא לא דקתני צהדיא ואין משהין עליה אלא"כ גרופה וקטומה. והחולקים עליו אומרים אין ברייתא הכי תניא וכו' יהודה אחיא דאמר הכי צרייתא בגמ' דאפילו לשהות צעין גרופה וקטומה מיהו אע"ג דתלמודא פשיט צעין מהך ברייתא לא מוכחא דכרבי יהודה ס"ל דאיכא למימר דהכי פשיט דמדר' יהודה נשמע לחנניא דכי היכי דלר' יהודה דאסר לשהות שרי לסמוך צהייה ה"נ למ"ד להחזיר תנן שרי לסמוך צהרה דאע"ג דחמיר אסורא דלהחזיר טפי מאסורא דלשהות לענין תוכה מהא דרבי חלבו שכתבתי לעיל בקטומה אפסר דסבירא ליה לתלמודא דלענין סמיכה כי הדדי יניהו וליכא לאיפלוגי ציניהו ומכל מקום צעין אפשיטא דלסמוך צהייה גרופה שרי וכתבו בתוספות (ד"ה תא שמע) דאפילו הכי אין ללמוד מכאן שיהא מותר לסמוך אצל האש דשאני הכא שדפנות הכירה מפסיקין.

ובייעיה למילתיה תו דרבי אושעיא ורבה בר בר חנה נמי הכי סבירא להו כדאיתא בגמ'. והחולקין עליו אומרים אינהו דאמרו כרבי יהודה ואין חנניא סבירא לן.

ובייעיה למילתיה תו מדאמרינן לקמן צעין תגור שהסיקוה בקש ובגבצא וכו' דהוא שקלא וטריא כפשטה צהייה היא והחולקים אומרים דהא ודאי לא מכרעא כלל דגמרא נקיט לה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה למ"ד לשהות תנן לשהות ולמאן דאמר להחזיר להחזיר.

תו כתב הרב ז"ל דלא תקשי להאי פיסקא מאי דאמר רב שעת אמר ר' יוחנן ומתני'^(א) להחזיר תנן אבל לשהות משהין אף

גמ' איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אע"ג שאינו גרופ ואינו קטום ומתני' חנניא היא^(א) או דלמא האי לא יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי גרופ וקטום אין ואי לא לא ופליגא דחנניא ושקלינן וטרינן ומסקנא דלא יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי גרופ וקטום אין ואי לא לא וכל שבן להחזירה ומסתברא^(א) לן דהכי הוא מסקנא דהא בתר דשקלינן וטרינן^(א) [ז]. איבעיא להו מהו לסמוך לה תוכה וגבה הוא דאסור אבל לסמוך שפיר דמי או דלמא לא שנא ומדאמרינן תוכה וגבה הוא דאסור דאסור שמעינן דאסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ועוד דהא אסקינן לבעיין מאי הוי עדה תא שמע כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה ואין משהין על גבה אלא אם כן גרופה וקטומה וגוחלים שעממו או שנתנו עליהן געורת של פשתן

על פי שאינו גרופ ואינו קטום דלית הלכתא כוותיה ואף על גב דסייעיה צבא ואמר תרווייהו תנניהו ההוא סיועא לאו דוקא הוא וכו'. ועל ראייה זו שדוחה הרב אלפסי ז"ל סמך רבינו האי גאון ז"ל ופסק הלכה כמאן דאמר להחזיר תנן אבל לשהות^(א) [משנהין] אף על פי שאינו גרופ ואינו קטום כחנניא דהא רבי יוחנן סבירא ליה הכי ורבה נמי דהוא צהרה הכי סבירא ליה. ועוד דמסייעי ליה בגמ' ממחני' דתנן צ"ק (יט): ולא חררה על גבי גוחלים אלא כדי שיקרמו פניה ולא אידחיא לה האי סיעתא בגמרא כלל.

והרב אלפסי ז"ל נראה שלא סמך על ראייה זו דאפשר למדחיה משום דהתם כיון דלא מפסיק מידי צין פת לגחלים אי מחמה סליק צהו קוטרה ומשום האי טעמא נמי תנן לעיל צ"ק (שס) אין לזילן צהר צלל וציהא אלא כדי שזולו מצדד יום ואמר רב עלה וכמה כדי שזולו כמאכל בן דרוסאי אף על גב דאיהו גופיה אמר הכא בגמרא (ז): מטמק ויפה לו אסור וציהא מטמקת ויפה לה היא כדאמרינן לקמן בגמרא (זח). אלא היינו טעמא משום דהתם לא מפסיק ולא מידי צין וצין האש וכל שזולו כמאכל בן דרוסאי מיתרחי ומפסדי ומשום הכי שרי אבל מקמי הכי שעדיין הן חיון לא מיתפסדי צחחי גחלים ומשום הכי אסירי אצל הכא דמפסקא קדירה כי מחמה לאחר שהגיע למאכל בן דרוסאי לא קשי ליה אדרבה ממהר בשולו וזהו טעמו של הרב אלפסי ז"ל שכתב צפרק קמא (ס) עלה דההיא וכמה כדי שזולו כמאכל בן דרוסאי דלמא צהכי שרי אפילו צלל גרופה וקטומה והכא אמרינן דאי גרופ וקטום אין אי לא לא ודאמר רבא בגמרא עלה דהא דרב שעת תרווייהו תנניהו לאו סיועי מסייע ליה אלא סבירא דרב שעת הוא דקא מפרש דלדידיה תנניהו משום דמדמי תצטיל שבקדירה לפת דכי היכי דהתם שרי בקרימת פנים בתצטיל נמי שרי צההגיע למאכל בן דרוסאי ומיהו אפשר לאיפלוגי ציניהו כדכתבינן.

ף איכא ראייה בגמרא לסיועי לרב אלפסי ז"ל דמסקינן בסוף שמעתינן (ז): דמטמק ויפה לו אסור דמטמק ורע לו מותר וההיא על כרחין צהיה דליכא למימר דלא נחתין צפולוגא דלשהות ולהחזיר כלל אלא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה למ"ד לשהות תנן פסקינן הכי צההחזיר דליתא דליכא למימר דלהחזיר כשהינה גרופה יהא מותר אפילו מטמק ורע לו וראיה לדבר מדמייתי סיעתא לרב שעת בקטומה דאמר לדברי האומר אף מחזירין מחזירין אפילו בשבת (זח): מההיא דרבי חייה רבה שהעלו לו קומקום של חמין ואם איתא דמטמק ורע לו שרי להחזיר אפילו באינה גרופה היכי מייתי סיעתא מיניה דלמא התם הוא צחמין שהוחמו כל צרכן צחמין כי האי גוונא מטמק ורע להן ושרי להחזיר אפילו צהייה גרופה אצל מחני' דמיירי דצבר הרריך בשול או צמוק לעולם אימא לך דאפילו בגרופה לא שרי אלא ודאי כדאמרן דלהחזיר אפילו צמטמק ורע לו אסור הלכך על כרחין מסקנא דשמעתין אחיא כמאן דאמר לשהות תנן (דא) אפילו נחבשל כל צרכו ומטמק ויפה לו אסור כל שכן צלל נחבשל אלא כמאכל בן דרוסאי.

אב רבינו האי גאון ז"ל סובר דלמסקנא מטמק ויפה לו שרי מדאמרינן בגמ' (ז): דאמר ליה רב עוקצא ממישן לרב אשי אחון דמקריצתו לרב ושמואל עבדו כרב ושמואל כלומר דסבירא ליה דמטמק ויפה לו אסור אכן נעבד כרבי יוחנן דסבירא ליה מטמק ויפה לו מותר ואי לאו דסבירא ליה דהכי הלכתא לא הוה עבד כרבי יוחנן והא דקאמר ליה אחון עבדו כרב ושמואל היינו משום דכיון דסמיכי לרב ושמואל הוה ליה כדברים המתירים* ואחרים נהגו צו אסור.

והר"י הלוי ז"ל תפס לו דרך אחרת ופסק כמאן דאמר להחזיר תנן אבל לשהות^(א) [משנהין] אע"פ שאינו גרופ ואינו

גמ' קטום. היינו שנתן
אשר על גבי גחלים:
(רבי) חנניא^(א) דתניא
(ר') חנניא אומר כל
שהוא כמאכל בן דרוסאי
מותר להשהותו ע"ג
כירה אף על פי שאינו
גרופ ואינו קטום:
פסוק. קדירה אלא
דופי הכירה:

מקורות וצינונים

ומדליקין את הנר שבת
כ: או את המדורה שם
יט: שו"ע סי' רנ"ה וסו'
רס"ג:

ה"ג. מניחין קדרה שבת
יח: שו"ע סי' רנ"ג. פמ"ג
דף ג':

ה"ד. כיצד וכו' שבת
לו: כמ"ד לשהות מן
וכיוצא שם כפסק הדין.
וכ"ז שמצטמק הוא
יפה לו שם לו: כרב
ושמולל ורב נחמן ירושלמי
פ"ח ה"י שו"ע סי' רנ"ג
פ"ח. לפיכך אם גרף
שבת לו: או בנעורת
הפשתן שם לו. ומוספת
פ"ג ירושלמי רפ"ג.
או שעממו גמ' ומוספת
שם ג"י סי' רנ"ג. בקש
או בגבבה שבת לו: או
בגללי בהמה דקה
ירושלמי רפ"ג והיה לרבינו
גירסא מוספת עיין ג"י
סי' רנ"ג. ה"ז מותר
שו"ע סי' רנ"ג פ"ח:

הגהות הרמ"ד

ה"ד. כיצד מבשיל שלא
בשל כל צרכו כל זמן
שמצטמק ויפה לו אין
משהין אותו על גבי
האש גזירה שמא יחתה
בגחלים. ר"ח ורבינו
שרירא וכל הגאונים
שעלוס המירו לשהות
ור"ש כמו כן, וכן נראה
מההיא דלמר רבא (לז):
לשהות. מניחא ומסוגין
דשעתא, וכל הראיות
שמביא הרמ"ד לאסור
אינם חזקות:

הגרי"א

ה"ד. תבשיל שלא בשל
כל צרכו וכו' או
תבשיל שבשל כל
צרכו וכל זמן שמצטמק
הוא יפה לו אין משהין
אותו על גבי האש
בשבת. כר"י (לז),
נמר כל הפוגים
דשעתא שהול מפקא.
דשעתא. (רנ"ג אות ה').
גזירה שמא יחתה
בגחלים. שם יח, כ,
והשחל וכו'.
(רנ"ג אות ט').
לפיכך אם גרף האש
או וכו'. ממני' לו, כ.
(רנ"ג אות י').
או שעממו הגחלים.
שם בירושלמי וגמ' לו,
פ. גחלים שעממו וכו'.
(רנ"ג אות י"ג).

שרסקן מצע"י ר' ישמעאל (בר' יוסף) אומר יגמור משתחשך ר"ע אומר לא יגמור ר' אלעזר אומר ר' אלעזר בן שמוע היה דתן חלות דבש שרסקן מע"ש ויאלו מעממן אסורין ור"א מחיר, והקשו בגמ' ר"א מ"ט לא אומר בר' יוסף בר' חנינא ולא אומר עלה אומר רבה בר בר חנה אר"י במחוסרין דיכה כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי במחוסרין שחיקה (והכי) [והכל] נמי במחוסרין דיכה * הורה ר' יוסף בר' חנינא כרבי ישמעאל ע"כ בגמ'. ובהלכות הביא אר"י יוסף בר' חנינא ר' ישמעאל היה וכו' ואתמר עלה אומר רבה בר בר חנה עד כי פליגי במחוסרין שחיקה הורה ר' יוסף בר' חנינא כר' ישמעאל ע"כ בהלכות.

והקשו על ההלכות איד' הביאו דברי ר' יוחנן והם חולקים על ר' יוסף בר' חנינא לפי שמשתממו הם מחוסרין דיכה ולדעת ר"י אין ז"ל לר"ע אלא אפי' נר' ישמעאל אסור. והם פסקו כר' יוסף בר' חנינא שמעמיד מחלוקתם אפילו במחוסרין דיכה ומתני' כר' ישמעאל והלכתא כוותיה. אלו דבריהם ז"ל וזה דעת הרמב"ם ז"ל והרשב"א ז"ל. ועם דבריהם יעלה לנו מירוד למה שסתם רבינו בכאן את דבריו ולא חלק. אבל עדיין יקשה לנו מ"כ פכ"א (ה"ג) שחלק בדין שוט ובוסר בין מחוסרין דיכה למחוסרין שחיקה וכו' יוחנן וכדעת ההלכות. וכן ראיתי בספר העתיים (פ"ח ה'). ואלו אפרש והיו דבריהם קיימין. דע שדעת ההלכות ורבינו ז"ל הוא דיגמור דר' ישמעאל ר"ל יגמור ממש בשבת בידים

תבשיל [ג] שלא בשל כל צרכו וחמין שלא הוחמו כל צרכן או תבשיל שבשל כל צרכו וכל זמן שמצטמק הוא יפה לו אין משהין אותו על גבי האש בשבת אע"פ שהונח מבעוד יום גזירה שמא יחתה בגחלים כדי להשלים בשולו או כדי לצמקו. לפיכך אם גרף האש או שכסה אש הכירה באפר או בנעורת הפשתן הדקה או שעממו הגחלים שהרי הן כמכוסות באפר או שהסיקה בקש או בגבבה או בגללי בהמה דקה שהרי אין שם גחלים בנעורת הרי זה מותר לשהות עליה. שהרי

גומר שחיקתן והלשון מורה כן שאמר יגמור משתחשך. ולא כדברי רש"י ז"ל ואלו המפרשים שפרשו יגמור מאחר שרסקן ונכרן ככוד יניחם בכלים ויאלו מעממן וזה דוחק גדול, אלא ודאי יגמור בידים, וכ"כ רבינו בביאור פי כ"א (ה"ג) ומשתממו דטוענין היה ענין אחר שאין עושין בו דבר משתחשך ור' יוסף בר' חנינא כי קאמר מתניתין ר' ישמעאל היה לאו למימרא דמחוסרין דיכה ס"ל דשרי ר' ישמעאל לדון ולגמור בשבת דא"כ לא הו' גזרי רבנן במידי אלא ודאי מדאורייתא כל שרסקן מותר לגמור ואחר רבנן וגזרו כל שמחוסרין דיכה לכ"ע ובמחוסרין שחיקה נחלקו. א"כ דמדאורייתא נמי אסור כל שמחוסרין דיכה. וא"כ מ"א קאמר ר' יוסף בר' חנינא ר' ישמעאל היה אחר שאין הענינים שוים, יש לי לומר דהרי הן מחוסרין דיכה לטוענן ע"ש ולהתיר מה שאל מהם דמחוסרין שחיקה לגמור משתחשך. וכי אקשו לר' אלעזר מ"ט לא אומר כר' יוסף בר' חנינא תירצו והודיעו דרבי יוסף בר' חנינא לאו מכ"ש מ"מתי לה אלא בדרך דמיון שמוסרין דיכה לענין טעניה מבע"י למחוסר שחיקה לגמור ומפני כך העמידה דרבי יוסף בר' חנינא בן שמוע שהוא מדבר בדומה לזה ממש. ויש לי ראיה לזה הפירוש מה שאמרו הורה ר' יוסף בר' חנינא ואלו א"כ דר' ישמעאל היינו דין משתממו ויגמור דקאמר ר"ל טעניה מבערב היה להם לומר הורה כמשתממו, ועוד למה לן לאשמועינן פשוטא דהלכה כב"ש וכו'. וא"כ להודיענו דאפילו במחוסרין דיכה שלא כדעת ר' יוחנן, ליתא דודאי אפילו לר"י הלכה כמתנא. וע"כ לפירוש המפרשים ז"ל לריו"ח היכי אפטר דח"ק ר' ישמעאל כללו ס"ל דלא כב"ש וכו'. וכ"כ דס"ל דלא אומר מעולם כ"ש וכו' מ"א דחוקין לאוקמיה הכי אלא ודאי יגמור דקאמר ר' ישמעאל ולא יגמור דח"ק יגמור ממש הוא. ואלו יקשה עליך הדין הנזכר פכ"ב (ה"ג) התחלתו שוט שרסקו דהם או במחוסר דיכה הוא לא אסיר שחיקתו מפני שערובת הגריסין הוא ואחר שנתערב. זו שטה נכונה למדתיה מלשון רבינו ז"ל כתבתי לזכות דעתו ודעת ההלכות והמקום ידויג לזכות: ומדליקין את הנר ואת המדורה וכו'. שם (כ). מנאור. ובפ' זה (ה"י"ב) יתבאר דין הנר והמדורה: ג מניחין קדרה ע"ג האש. שם מנאור ועל הדרכים שיתבאר בסמוך: ויש בדבר זה דברים שהן אסורין גזירה שמא יחתה בגחלים בשבת. שם בגמרא (יח): מפורש דאפילו ב"ה אית להו הך גזירה: ד כיצד תבשיל שלא בשל כל צרכו וכו'. פי' אין בכל דברי רבינו שצפרק זה עסק להטמנה כלל ואין כוננה שחיה הקדרה טמונה בגחלים קטומים וכמו שיתבאר פ"ד אלא הדין שכתב כאן הם הנזכרים בגמרא פי' כירה ואלו כפירש"י ז"ל שפירש לענין הטמנה. ומוכרח הוא שם שאין כל עסק להטמנה. ומדברי ר"ח (ד"ה) ורבינו האי נראה שאפילו נגיעת הקדרה בשבת לא וכן אנו נוהגים להלן שחזיר רבינו בכאן הם כדעת ההלכות וקלם הגאונים ז"ל שדין משתממו דכירה הוא לשהות ודבריו מנאוריס בהלכות ולפינוי אכתוב שטה אחרת: לפיכך אם גרף האש וכו' הרי זה מותר לשהות וכו'. פירוש אמרו בירושלמי (רפ"ג) הגורף עד שיגרוף כל לרכו, מן מה דמי הגורף לריך לעטט בידו הלא אמרנו עד שיגרוף כל לרכו ע"כ. וכבר באר רבינו לפנינו (ה"ו) שא"כ שלא ישארו שם יניחויות וכירה מותר שהכל מועט אינה ראויה להתחמם ביניויות מעטים ומפני כך אין לחוש לחמיו. ודע שאפילו תבשיל שלא הגיע לשליש בשולו מבעוד יום מותר להשהותו ע"ג כירה גרופה או קטומה או בלחת מדרכים אלו וכ"כ הרשב"א ז"ל (במ' רפ"ג) וזה דעת רבינו ז"ל:

* בדפוס"ה הונה: והני נמי במחוסרין דיכה דמו הורה וכו'. וכ"ה בגמ'.

לחם משנה

הסיח דעתו מזה התבשיל ואין גזרין שמא יחתה באש. כתב הרב המגיד ודע שאפי' תבשיל שלא הגיע לשליש ביטולו [מבעוד יום מותר להשהותו] ע"ג כירה גרופה או קטומה וכתב שזה דעת הרשב"א ז"ל. וקשה לדמטה (ה"ח) כללון המתחיל וכן כל תבשיל וכו' כתב והרשב"א ז"ל כדעת אחרים כלומר דמאלל בן דרוסא משהין אותו ע"ג כירה שהיא גרופה וקטומה. ונראה להגיה בדברי הרב המגיד ז"ל למטה והרשב"א ז"ל כדעת אחרים. או שנאמר שמה שכתב כאן וכ"כ הרשב"א ז"ל הוא נמשך למה שכתב וזה דעת רבינו כלומר כתב בן הרשב"א לסבירת רבינו ז"ל:

הגהות מיימוניות

ראויה לאכילה דוגמת טעם מאכל בן דרוסא קודם שחממנו נכרים א"כ אין חוששין בחימום ושרי ואע"פ שמותר להשהות קדירה ע"ג כירה שיש בה גחלים בנעורת מ"מ אם עשה הטמנה כמו שרגילין לעשות א"כ גילה דעתו שלא תתקרב ומקפיד בכך ואסור שהרי תנן (מו:): אין טומנין בדבר המוסיף הבל אפי' ע"ג מלח וכו' ואפי' הקדרה מבושלת כל לרכה דהא בסתם קדרות שרגילין להטמין מיירי מתני' וקדירות בין השמשות ורחמתי הן ומבושלות כל לרכו ומה שזמנין הקדרות במקום שהוא חם מאד בשעה שזמנין אותה בנמא שחממה היטב אין כלל איסור אע"ג דמוסיף הבל דלא אסור להטמין בדבר המוסיף הבל שמה יטמין ברמץ אלא דבר הדומה לרמץ המיטלטל ואסור ליתן גחלים בנעורת חמת הקדרות ששטמנין אע"פ שאין הגחלים סביביו כדאמרין (שם) קופה שטמן בה אסור להניח הקופה ע"ג הגפת ואם נמאס למחר קלם גחלים בנעורת עס הדשן שטמן בו הקדרה אין בכך כלום כיון שעיקר הטמנה היה מדבר

מגיד עז

ג"ג. מניחין קדירה עד טעמיה לכירה. הכל פ' כירה (דף ל"ח):

מקורות וציטוטים

ה"ה. אבל התנור שנת
לח: אע"פ שגרף
ממעותו הגמ' שס. ולא
סומכין שם כלל וירושלמי
פ"ג ה"ב, ש"ע ס' ר"ג
ס"ב:
ה"ו. מפני שהגרף
דברי רבנו מנחם
ברשב"ל ר"פ כירה וכו'
ס' ר"ג ומג"ל שס
ס"ק:
ה"ו. הכופח שנת לח:
ולא סומכין שם לגרף
דיון שה"ג ר"א רש"ס
שבת"א וירושלמי שס.
אע"פ שגרף שם כפירות
ר"ב לא ברר הכנה. ואם
הסיקוהו בקש וכו'
ומשהין עליו שם כהנה
הגר"ל ולא כגרף דין.
ומותר לסמוך שנת לח.
מוספת פ"ג. ואינו היא
כירה שם לח: רבנו
בפ"ג מ"ה ל"ח ה"ג,
הכל בשו"ע ס' ר"ג
ס"ב:
ה"ה. תבשיל חי שנת
יח: ש"ע ס' ר"ג ס' ס"א
ופ"י ר"ד ס"א. בין
בכירה וכופח בין
בתנור ע"י כ"י ס'
ר"ג:

שנויי גוססאות

ה"ו. אף על פי שגרף
נכח"י חיימין אף על
פי שגרף: ומפני
שהבלי כ"ה ברוב כה"י
ובקל"ה דפ"י, נכמה דפ"י
מפני שהבלי, כ"ה
(ס"א) ובספר הכתוב כ"י
מפני שהבלי חם ושמא.
כדי לבצר גרוב כה"י
כדי לבצר:

הגר"א

ה"ה. אבל התנור אף
על פי וכו' אין משהין.
כלוקימת דר' ארס,
דודלי נמתינן הפי' כר'
אדל, מולל קאמר לנמל
משמע שהוא מסקנה
דמשמח, רק שהלכה
כללית ג"כ מחמת הכריית.
(ר"ג אות ט"ו).
ולא סומכין לו. שס,
כללית ומילא כותיה.
(ר"ג אות ט"ד).
ה"ו. הכופח וכו' לפיכך
וכו'. מתינן וכו' [לח],
[ג]. (ר"ג אות ט"ט).
כירה מקום וכו' כופח
מקום וכו'. שס [לח], [ג].
נגמרה. (ר"ג אות י"ה).

ה בד"א בכירה שהבלה וכו' עד אע"פ שהוא אש קש וכו'. כתב
הרמ"ך ז"ע מאין הו"ל זה דמתינן לא אסר כן כי אסר תנור
שהסיקוהו בקש ובגבבה דאגב חמיות התנור הקש והגבבה כוערות
ולפיכך למיגזר אכל אסר גרף וקטס דעבדי היכר אפילו בתנור [מותר]
ולפיכך חילוק בין תנור לכירה כי אסר
בכופח היכר דלא גרף דבתנור אסור
ובכירה מותר ובקש ובגבבה לא לריך
קטימה ללחית הו"ל קטימה עכ"ל.
ודברי הפוסקים הם כדברי רבינו
ופשטא דמתינן הכי מוכח:
ז הכופח הבלו רב וכו'. כתב הרמ"ך
ז"ע למה אסר לסמוך היכר
דגרף וקטס ואז"ל (נח). דאסר לסמוך
בלא גרף איירי ומילא כותיה דאז"ל
והוא מוקי למתני בשלל גרף ובכ"ה
קא אסר לסמוך דהו"ל סמיכת כופח
ותנור כע"ג כירה עכ"ל. וגם בזה
דברי הפוסקים כדברי רבינו:

הסיח דעתו מזה התבשיל ואין גוזרין שמא יחתה

באש: ה בד"א בכירה שהבלה מועט. אבל

התנור אף על פי שגרף האש או כסה באפר או
שהסיקוהו בקש או בגבבה אין משהין בתוכו
ולא על גביו ולא סומכין לו תבשיל שלא בשל
כל צרכו או שבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו.
הואיל והבלו חם ביותר אינו מסיח דעתו
וחוששים שמא יחתה בזו האש המעוטה אף על
פי שהיא אש קש וגבבה או מכוסה: ו' ולמה
אסרו לשהות בתנור אף על פי שגרף. מפני
שהגרף אינו גורף אלא רוב האש ועצמה. ואי
אפשר לגרף כל האש עד שלא תשאר ניצוצה
אחת ומפני שהבלו חם שמא יחתה כדי לבצר
הניצוצות הנשארות בתנור: ז הכופח הבלו
רב מהבל הכירה ומועט מהבל התנור. לפיכך
אם הסיקוהו בגפת או בעצים הרי הוא כתנור
ואין משהין בתוכו ולא על גביו ולא סומכין לו
תבשיל שלא בשל כל צרכו או מצטמק ויפה
לו אף על פי שגרף או כסה באפר. ואם הסיקוהו
בקש או בגבבה הרי הוא ככירה שהוסקה בקש
וגבבה ומשהין עליו. ומותר לסמוך לכירה
מבערב ואף על פי שאינה גרופה וקטומה. ואינו
היא כירה ואיזה הוא כופח כירה מקום שפיתת
שתי קדרות כופח מקום שפיתת קדרה אחת:

ח תבשיל חי שלא בשל כלל או שבשל כל צרכו ומצטמק ורע לו מותר
לשהותו על גבי האש בין בכירה וכופח בין בתנור. וכן תבשיל שבשל ולא בשל
כל צרכו או בשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו אם השליך לתוכו אבר חי סמוך
לבין השמשות נעשה הכל כתבשיל חי ומותר לשהותו על האש אע"פ שלא גרף
ולא כסה. מפני שכבר הסיח דעתו ממנו ואינו בא לחתות בגחלים:

לחם משנה

ה בד"א בכירה שהבלה מועט וכו'. במשנה שם (נח): מפורשים דיני
התנור ובגמרא וכדעת ההלכות: ו' ולמה אסרו לשהות וכו'.
ז סבת רבינו וטעמו נכון: ז הכופח הבלו רב מהבל הכירה
וכו'. ג"ו מפורש שם במשנה ובגמ' וכדעת ההלכות: ומותר לסמוך
לכירה מבערב ואע"פ שאינה
גרופה. נע"ל דלפיטעט שם מכה
ברייטא: ואי זו היא כירה ואי זו
היא כופח וכו'. בגמ' שם:

ח תבשיל חי שלא בשל כלל או
שבשל כל צרכו וכו'. זה מובחר
פ"ק (יה): ה"י קדרה חייטת חי בשל
שפיר דמי בשל ולא בשל אסור ואי
שדל ביה גרמא חיית שפיר דמי ע"כ.
ופ"י תבשיל חי לו בשל לגמרי מותר
לשהותו. וכתב רבינו דוקא מצטמק
ורע לו. והכרח הוא לפי שטת ההלכות
ורבינו שפסקו כמ"ד בפ' כירה (נח):
שאלו לשהות אסור מלמק ויפה לו
אלא בגרף או קטס. בשל ולא בשל
פ"י שכל תבשיל כל צרכו אע"פ
שמצטמק ורע לו אסור אלא"כ גרף או
קטס גזירה שמא יחתה להשלים בשולו
ואי שדל ביה גרמא חיית שפיר דמי
נעשה הכל כח שהסית דעתו ממנו.
זהו פירוש הסוגיא לדעת רבינו
וההלכות מוכרח הוא לפי שטתם:

וכן תבשיל וכו'. כבר נתבאר זה.
ויש בכל מה שהזכרתי שטה
אחרת לקלם הגאונים ז"ל והם פוסקים
שכל שהגיע לשלים בשולו שהוא נקרא
מאכל בן דרוסא בתלמוד לפי דעתם
משהין אותו ע"ג כירה שאינה גרופה
וקטומה ואפילו מצטמק ויפה לו. וכן
תבשיל חי שלא התחיל להתבשל כלל
מותר אבל התחיל להתבשל ולא הגיע
לשלים בשולו אסור ואם השליך לתוכו
אבר חי מותר וכן הדין בתנור ואז"ל
בכופח. והדינים האלו שהזכרנו מגריפה
וקטימה וחלוקי התנור והכירה והכופח
על תבשיל חי כולם הם בחזרה בשבת
בדוקא ועל הדרך שזכרו בדברי רבינו
בשה"ה. וגם האחרונים ז"ל נחלקו
בזה. ודעת הרמב"ן ז"ל כדעת ההלכות
ורבינו, והרשב"א ז"ל כדעת אחרים:

דעת קלם הגאונים ז"ל דכל זה נאמר להחזיר ואי בשל שרי להחזיר
ואי בשל ולא בשל אסור להחזיר ולדיווחו מני איירי אפי' במאכל בן
דרוסא דאפי' הכי אסור להחזיר אכל אי איירי להשקות ע"כ ז"ל דלא
הוי כמאכל בן דרוסא וכמ"ש שם התוספות והוא דוקא אכל לדעתם ז"ל
אחי שפיר דאז"ל כולל. ואין כן דעת רבינו ז"ל ומפני כן כתב הרב
המגיד פירש תבשיל חי מותר לשהותו וכו' כלומר שלא כדברי הגאונים
ז"ל שפירשו מותר להחזירו ולדעתם ז"ל תבשיל חי מותר להחזירו וכן
תבשיל שלא הגיע לבישולו וזהו שכתב הרב המגיד ז"ל למטה והדינים
האלו שהזכרנו מגרופה וקטומה כו' כלם הם בחזרה בשבת ואע"פ שכתב
שם דהרשב"א ז"ל מן הדעת הזה הרי למעלה כתב ודע שאפילו תבשיל
שלא הגיע לשלים בישולו וכו' וסיים וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א ז"ל
והוא הפך זה. ולכן נראה ודאי דהך שכתב למטה והרשב"א ז"ל כדעת
אחרים הוא טעות וז"ל והרשב"א ז"ל וכבר כתבתי למעלה (ה"ד) להכריח זה
ממה שכתב בלשון המתחיל לפיכך אסר גרף וכו'. ומ"מ אין לשון הרב
המגיד ז"ל מדוקדק במה שכתב למטה חילוקי התנור וכו'. על תבשיל
חי תבשיל חי אין חילוק בדברי רבינו בענין שהיה דבכל גווני מותר:

הנחות מיימוניות

(נח): קופה שטמן בה אסור להניח אש תחתיה וכל כיוצא בה דאוסרין
דלא כחנניא ואנן כחנניא ק"ל וכן רבינו יוסף פסק להחזיר ופירש דלא
אסרו להמין אפי' בדבר המוסף הכל אלא בשל ולא בשל אכל אי בשל
כמאכל בן דרוסא או קדרה חייטת שרי בכל ענין בין להשקות בין להטמין
וכל פרקא דמה טומין איירי בבשיל ולא בשל אכל כעין תבשילין שלנו
שהן מבושלין שרו בכל ענין ול"ה לר"ת אלא כדפרישית דיש חילוק בין
שהיה להטמנה. עכ"ל (התרומה שם):

היתר להכי לא דמי למעשה דאנשי טבריא (נח): ולשכת קדרה על גבי
כירה דאסור דעיקר הדבר נעשה באיסור ע"כ מספר התרומה שיסד
רבינו ברוך מפי ר"י (פי' רמא) וכן רבינו שמשון וכן רמ"מ (פי' רמא). דף
קמג: בשם ר"ת וכן ס"ה (שם, דף יג, ד) ודלא כחנניא (פי' קל, עמ' רמא)
שפסק דאין חילוק בין להשקות ע"ג האש בין להטמין בתוכה ואידי
ואידי שרו וכו"כ בשם רבינו יואל אביו ז"ל. ועוד כתב דהוא דלאמרין

שנשאתה על גבי כירה דמשמע בשעה שנשאתה הן מ'זמנות. ובשציל שרצו דעומ
בהאי פייסאק ישראל אדוקין במנות עונג שבת ולא ישמעו להחמיר התם להם כמנהג
שנהגו על פי הפוסקים כמנהיג וכל זה בענין שהיה כמו שכתב רבינו מנחם ושיהיו זה
אינה הטמנה אלף כהן שאל על צדלו והקדיירה (ו) יושבת ויהי מליה באצנים או
כיוצא בהן. [ח] אלף הטמנה על גבי גתלים דברי ר' אסור דק"ל הטמנה בדבר
המוסיק בכל אפילו מצדוד יום אסור. ולקמן נכר דין הטמנה בצורות השם:

ב בית הלל אומרים אף מחזירין אמר רב ששה לדברי האומר מחזירין [דף ק"ח ע"ב] מחזירין ואפילו בשבת. ואף ר' אושעיא סבר מחזירין ואפילו בשבת דא"ר אושעיא פעם אחת היינו עומדים ללעילא מר' ירמיה רבה והעלינו לו קומקומוס של חמין מדיוטא התחממה לדיוטא העליונה ומוגנו לו את הכוס וההוצרתו למקומו ולא אמר לנו דבר. רש"י פ' אף בשבת כלומר ציוס השבת דלא תימא דוקא בלילה מחזירין משום דדעתו היה להחזיר לנזרך מחר אבל כשנטלו ציוס לא הוא דעתו להחזיר והוי כשהייה חדשה קמ"ל. אבל לא משמע כפי' דככלל בשבת הוא גס בלילה [טז] אלא מדקאמר בשבת משמע דעיקר פלוגתייהו בחול דב"ש אסרי אפילו בחול.⁶ וכן דקדק רבינו תם וז"ל מלישנא דקתני במתני' לא יתן עד שיגרורו או עד שיתן את האפר ואי בשבת דווקא איירי ה"ל למימר אא"כ גרף וקטס. וא"ת מה שיטור יהיה בצורה וכי אם סלקה בצתי היא אסור להחזירה. וי"ל דאסור להחזירה היכא דנתקרב ואין שהות כדי להרחיק מצדוק יום. ומיהו השתא לנריין למימר דע"ש חלוקה משבת דבשבת אפילו הוא רותח אסור להחזיר למאן דאסר דאי לאו הכא מנא ליה דר' אושעיא סבר מחזירין מדאמר והעלינו לו קומקומוס של חמין ומוגנו לו הכוס וההוצרתו למקומו דלמא קומקומוס של חמין רותח הוא ולכן

ד' לעילא מר' חייא רבה והעלינו: ה' דמחזירין אף בשבת לא משמע הכי אלא דכי היכי: ו' כל כך לא ומיהו אע"ג דאם:

דלא עבד מעשה להכירא אבל הכא דעבד מעשה להכירא הוי כאילו קטומה ורבינו זרחיה הפר בתוכו שרי (וכן לא היה) [לְקוּלָּא הוּא] והרבה חולקין עליו אבל בכייה שלנו מסתברא דבירו, וי. כל בר ולא ידעתי מאין לו וכל שאר פוסקים אף חלקו בין תנור שלנו ושלם אלא לענין דיאמא ש"אם שלא יגרוף כולה שלא יסאר בן מעט רק שמצאתי ב"רין שכתב בסמ ר"ח וקילל דיאמא וקא קבלה היא קבלה ואם לרין ואמר אני דאדרבה דמנתינן איירי בשם תנור של בעל הבית הכא בין תנור שלנו ושלם או של נתחם וכ"כ הרב רמב"ן וכן משמע בכל דברי האחרונים דא ויהי תלויה, אם היא תלויה או באבנים: (1) דומיא דמשחשכה. ולכ"ה בשאניה גרופה וקטומה תפוחים בתנורים או פשיט"א שמשמין על התנור שלא התקנר ונטל אותו משם ועודן בידו מן שפסק כסתם להקל דעודן בידו מותר אפילו או בדעתו להחזיר אבל לא מסתברא להקל כמו ש'אלא בדעתו להחזיר כו' והיינו כלישנא קמא לחומרא אף שרגיל לפסוק כלישנא בתרא בכל ד' ומה' פסק נמי בהך תיקו לחומרא אבל בעל פ"ח

ואפילו בצביל כל זכרו. מ"מ פסק כן כיון דרבי יוחנן הכריע מסבא דנפשיה בצביל כל זכרו כמנחא ועלא צביל כרננ: [ח] אבל בהטמנה על גבי גחלים דברי הכל אסור. פי' כיון שצבילי קדירה גועשין גחלים הוי הטמנה. צ"ל. ויחמה שהי משועה בגמחא וגם כרבינו לקמן בפירק כמה טומנין דלא הוי הטמנה אלא כשהקדירה מוסה. לכן נראה דאיידי שמכוסה ומסובב בצבלאות והושיבו מלמעלה ואין חילוק בין שהיה להטמנה. אלא שזה מוסה לכן החמירו זו גזירה שמא יטמין ברמץ. וז"כ רמ"א סימן רנ"ג ס"ס א' שכן המנהג: [ט] ה"ג א"א מרדקאמור אפילו בשבת משמע: [י] ה"ג א' אישנא דלהחזיר אף בשבת משמע דכי הוי דריב דפשיג: [כ] ונראה דא' הוא דהא דרבו במעוד יום דלהחזיר אף בגרופה קטומה. מכאן שדמ"ב נשמע לז"ה צאינה גרופה וכו"מ ברמיזא. וק"ק בדכנה"ג ודאי לא גזרינן דלמא אחא ללאחורי בשבת דמוזחר צבילי שלא להעמיד על גבי גחלים ואם צבצת כמו שהזכיר סבא זו להחזיר בלא תצביל כל זכרו לטעול ולהחזיר כל היום. וי"ל שמיידי שגרף הגחלים לזד אחד ועיין בפ' כמה טומנין סימן ז' מ"ס בזה. אבל הר"ן כתב ולא נראה לי כן משום דכ"ס לטעמיהו אזלי דאסרי צבוליה מלאכות שאדם מתחיל מצעוד יום אם נעשה מקצת מעשה כדי להחזיר יום שרי. אבל לז"ה דמתחזירן צבולין עס השמש כדאיחא צב"ק אפילו אין שהוא ציוס כלי להחמסם אפילו. ומש"ה אמרינן בגמרא לדברי האומר מתחזירן אפילו צבצת משום דלהחזיר סמוך לנפשיה לא אינטריק לביה דהא כל מלאכות כולן הן מתחזירן עס השמש אלא משום דחורה לדעת גופא הוא דאנטריכו לאפלוגי. אבל אין ה"ג דאפילו בשאינה גרופה מצעוד יום שרי.

בכירה שהיא גרופה וקטומה שנטל הקדירה מעליה אפי' צשצח מותר להחזירה כל זמן
שהוא רוחם. ודוקא על גזה כגון צשפתה או על כסוי של חללה וצעודה צידו ודעמו
להחזירה. אבל מוך הכירה או הניח הקדירה על גצי קרקע ואין דעמו להחזירה אסור. ואפילו
מלאה צמקל או הניחה על גצי מטה או שפינהו ממיחס למיחס נמי אסור להחזירה. ואם

שדרה
דף לח ע"ב מכלל דע"ג קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור. הרה"ש שנתמ

קוביצין
(6) תוס' דף לו ע"ב ד"ה וכו' [גליץ]: (ג) אבל מבעוד יום מחזירין. נ"ב עי' תוס' פ' במה
טומנין מ"ח ע"א סוף ד"ה דיתים כו' שמוכת מדבריהם דאף מבעו"י דינו כמו בשבת
וצ"ע [ר"א חפר]: (ג) בעי רבי ירמיה תלאן במקל מהו וכו'. נ"ב ג"ל דמכאן יצא להר"ף
ס"פ ברתא דעירובין דין י"ז דהא דאמר רב אשי לא שמעי לי דמותר להחזיר רשן א

המחזיריו אלל ודאי מאן דאסר אסר אפי' רומח *.
 [א] וילשא ד' דמחזירין אף בשבת משמע הכי דכי היכי
 דפליגי בשבת פליגי צערב שבת הלכך נראה דצערב
 בשבת נמי [אפילו] הוא רומח אסור להחזירו כל היכא
 דאסר היה קר לא היה יכול להרמיחו מצעוד יוס.
 [ב] ונ"ל הא דאסור מצעוד יוס להחזיר לביט שמאי
 אף בגרופה וקטומה היינו מצעוד יוס (ו) דומיא
 דמשחשיכה דכמו משחשיכה דהיינו אחר שנתבטלה
 מנחה צריכה להשהותה שם. כן נמי מצעוד יוס
 דאסור להחזיר [ג] היינו אחר שנגמר ציטולה ומניחה
 להחזיק חומה ואם נטלה אז מן הכירה אסור להחזירה אטו שבת. וכולה חדא גזירה
 היא דיוון רומח מתבטלת עוד על הכירה הוי כחבלת ששייה ואי שרינן להחזיר
 מצעודי אחי נמי להחזיר משחשיכה. אבל כל זמן שלא נתבטלה כל צרכה נוטל ומחזיר
 כל היוס:

דף קח ע"ב] (ח) **אמר** ר' חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לא שנו אלא על גבה אבל לתוכה אסור להחזיר אמר רב זריקא אמר ר' אמי אמר ר' תדאי (ט) לא שנו אלא עוון בידו אבל הניחן על גבי קרקע אסור אמר חזקיה משמיה דרביי הא דאמר עוון בידו מותר לא אמרין אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו להחזיר אסור. וארבי ששת דאמר מחזירין אף בשבת קאי ^ג ^מ אבל מצעוד יום ומחזירין בכל ענין. ^א צעי רבי ירמיה תלמן במקל מהו. הניחן על גבי מטה מהו. צעי רב אשי פין ממיסח למיחס מהו. חיקו ^י ועבדין לחומר:

תפארת שמואל

יחזקה מן הגחלים בענין שאינה נוגעת בגחלים או מעמיד הקדרה על אבן אחת ואז שפיר דמי
מ"מ כפיטפוט שלנו כה"ג אם גרף וקטס הגחלים לצד אחד מספיק וא"צ להוציאם לחוץ. ולא
דמיא להא דע"י לסמוך מהו אף שמפסיק דופן הכירה אפילו הכי בעי לה לאסור שאני הלא
לז' דמרתו ואסר אפי' בכירה ממש אא"כ גרף לצד אחד שאינו תחת הקדרה ואף שהגחלים עדיין
נחלקין בין דפניו ושלנו ובתנור שלנו דין חזרה כן בכירה גרופה וקטומה כן מצאתי בספר
א דנפיש פיטמיהו (במס' ע"ז) ע"ש אבל לענין הכל פשיטא דנפיש ואדרכה יותר איכא למיחש
איירי בתנור של נתומין כדמפרש חלק ואחור אבל תנור [ידידן] ככירה של נתומין היא עכ"ל
איידי דוקא בנתומין. והר"ף שרגיל ללכת ולהביא דברי הגאונים בכל דוכתא וזל חילק כל
סמט תנור שלהם נפיש הבלא כדן תנור [ידידן] הנאמר בתלמוד עכ"ל רש"י ז"ל: (1) וישבת
(2) אמר רבי חלבו וכו'. אדכרי ב"ה קאי: (3) לא שנו אלא עוון בידו. כתב מהר"ם כשצולין
להחזיר ובלבד שהוא גרף וקטום קודם ברכו ע"ז. ומה שלא כתב דוקא שדעתו להחזיר אפשר
שתי: (4) ועבדתי לחומרא. יראה שזה למד מדעת הר"ף לעיל שאפילו עוון בידו לא שייכא
ש שאני הכא דבני ענין חומרא דאורייתא קדושים הן לבוא לאיסור דאורייתא וכן פירש הר"ן
ב ספיקא דרבנן ובשל טופרים הלך אחרי המיקל:

קרוב נתנאל

ע"כ: [ג] היינו אחר שנגמר בישראל ומניחה עומדת על גבי כירה כו' עד אב"כ
 שאלא נתבשרה כ"צ צרכה נוספה ומחזירה כ"צ היום. פי' דק"ל לרבינו כל זמן שלא
 נתבשרה כ"צ לא גורין למה אתא לאחורי משכיה דהו מנשל שבצת ופשיטא דמודה דכ"צ
 אפילו אי שרית ליה מבעוד יום. ב"י. ולא דמי להא דגורין עלנמא גזרה שמה יתסה. דהתם
 גורין שמה יסכא ויתסה. משא"כ כאן אי הגזרה אלמא שמה לימוד לעשות כן שבצת. ולא הו
 גזרה לגזרה דבשצת גופא קרוב מאד ליה יסורא לא יסורא ופשיטא דגורין גזרה
 גזרה גס בע"כ. אמנם נוספות לה חילוק דהו וס"ל אפילו בלא נגשיל כ"צ אסור מבע"י
 אפילו בשיתם שהיכו דמתניתין איירי אפילו בלא בשיל כ"צ דמדמוק מתניתין אי בלהאדא מן
 דמחזינא ולא כרענן. ואמאי דלמא מתניתין אחי' אפילו כרענן ומתני' בחמין ותבשיל שנתבשלו כ"צ
 דמודו רבנן דמשהין אלמא ודאי משום דסתם תבשיל וחמין כמב"ד נמי משמע ע"כ. ור"ל
 מדקאמר ומי תנינא דתניא תנינא אומר משמע מדתני חנני' אומר דרבנן פליגי עליה. ועו'
 קצת דבריה דהא מבזייתא זו לא נשמע דתניא דיוקא היא הא איכא למימר דבך ברייתא
 דיוקא פליגי. אבל בבבבול כ"צ לא פליגי רבנן. אף שלא מצינו רבנן דפליגי אחנני' רק ר"מ ור'
 יהודה אסרו אפילו בנתבשיל כ"צ כמו שהוכיח הרשב"א דף ק"ל ד"ה קשר דר"מ. מ"מ מדלא
 הביא בעל האיצט"ק הך ברייתא ולא מייחא אלמא ברייתא דחנני' משמע ע"כ ברייתא לאוד מוכח
 דמתניתין לא אחי' כרענן. אבל רבינו לא תש להך דקדוק ותפי' מהמתניין בבבול כ"צ לרבי:
 [מ] אב"כ מבעוד יום מחזירין בב"כ ענין. אין הפירוש אפילו סמוך לתשיכה דהא כבר מסיק

קיצור פסקי הרא"ש

על האזנה גרופה וקטומה אפי' מצעד יום אחר שנגמר כל בשול הקדרה ומימחה עומדת על הכמירה עד לערב להחזיק חומה אם נעלה אז מן הכמירה אסור להחזירה אפילו צעודה רוחמת האם הוא כל כך ערב שאם היה קר לא היה יכול להרחימו מצעד יום [קודם ברכו שהוא קבלת שבת]:

שדה צופים

דף לח ע"ב מכלל דע"ג קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור. הרא"ש נשנא פ"ד סימן ז': תוכו תוכו ממש ע"ג ע"ג ממש. הרא"ש נשנא פ"ג סימן א':

קובץ מפרשים

בנפול ע"ג קרקע ע"כ שהרא"ש תמה עליו ופסק דברקע אסור ונפל ע"ג כלי מותר דא
איתא דס"ל לר' אשי דברקע אסור אף בכלי ה"ל לאסור. דהא הכא מספקא ליה ולא
איפשטא אי כלי דינו בקרקע או לא ואין סברה לחלק ביניהן. והרא"ש צ"ל דמחלק ביניהן.
והר"ן מפרט להלן:

צנגדו צשנת חייב חטאת הילכן סמוך לחשיכה אסור ללכת זה תחובה צנגדו ומתניתין רבי יהודה היא דקתני לא ילא החייט דמשמע אומן דוקא אבל מי שאינו אומן יולא זה תחובה צנגדו והשתא אחי שפיר שכתבו מתניתין כדורחא ופסקו לדברא דלא גזרינן גזירה לגזירה. ואם תאמר אם כן אמאי אינטרייכין זההיא דיולא אדם בתפלין ערב שבת עם חשיכה למהיב טעמא משום דאינו מסיח דעתו מהם הא כללו הכי שרי משום דאינו מוילאס צידו אלא על ראשו דדמי למחט תחובה צנגדו דהדיוט יולא זה לפי שאפילו אם ילא זה כך צשנת פטור וכל שכן תפלין דאפילו למ"ד שבת לאו זמן תפלין הוא אם ילא זהם אינו חייב חטאת משום דדרך מלבוש עבידא כדאיחא צפרק צמה אשה יולאס (סא). ולא עוד אלא דזימנין דנפיק צהו צשנת לכתחלה כדמין צר"פ המולא תפלין (עירובין נה). דפשיטא דמותר ללכת זהם סמוך לחשיכה וי"ל דאין הכי נמי דליולא זהם צראשו כללו טעמא דאינו מסיח דעתו שרי ולא אינטרייכין להאי טעמא אלא ליולא זהם כי נקיט להו צדיה או שהם צרורים צכנף צגדו דכהאי גוונא צשנת חייב חטאת ואפ"ה לא גזרו צו צערב שבת עם חשיכה משום דאינו מסיח דעתו מהם הילכן מידכר דכיר להו: **אב"ד** הרמז"ס כתב צפרק י"ט (הכ"ה) לא ילא החייט [צשנת] צמחט התחובה לו צנגדו ואם ילא פטור וכן פסק רבינו צסימן ש"א (נ): אם כן הם פוסקים צרבי מאיר וי"ל לדבריהם דמתניתין דקתני לא ילא החייט צמחטו לאו דוקא חייט דהוא הדין לכל אדם אלא שצברו חכמים צהווה ואי ציולא זה תחובה צנגדו אפילו אם הוא חייט שרי דכיון דאפילו אי נפיק צה הכי צשנת לא מיחייב חטאת לא גזרינן צה ערב שבת דגזירה לגזירה לא גזרינן אלא על צרחך צמוילא צידו הוא דאסרה מתניתין צערב שבת כיון דאי נפיק צה הכי צשנת חייב חטאת ואין חילוק צין חייט לכל אדם כלל וההיא דיולא אדם בתפלין ערב שבת צהאי גוונא מיפרשא נמי שאם היה מוילאס צראשו כללו טעמא דאינו מסיח דעתו מהם הוה שרי כיון דאי נפיק צהו הכי צשנת ליכא חיוצא אלא צמוילאס צידו היא ואי לאו טעמא דשלא יסיח דעתו מהם היה אסור צערב שבת דומיא דמחט. וכן כתב הרמז"ס צסוף צפרק י"ט (הכ"ו) לא ילא החייט צמחטו צידו ולא הלצלו צקולמוסו ערב שבת סמוך לחשיכה שמא ישכח ויוילא מותר ללכת בתפלין ערב שבת עם חשיכה הואיל וחייב אדם למשמש בתפיליו כל עת אינו שוכחן, הרי שכתב צהדיא צבי חייט דלא מיחסר אלא צמחטו צידו והוא הדין לצלל צקולמוסו ומדקתני תפלין צהדייהו משמע דציולא זהם צידו קאמר דומיא דחייט צמחטו צידו ומשום הכי איצטריך לטעמא דכיון דחייב למשמש צהם כל שעה אינו שוכחן ועוד יש להוכיח דכי אמר מותר ללכת בתפלין ערב שבת עם חשיכה ציולא זהם צידו מיירי מדלא קתני מותר ללכת בתפלין צראשו וצסמוך כתב שכתב וילא צהם לרשות הרבים וזכר שיש לו תפלין צראשו משמע דכי קתני מותר ללכת בתפלין הואיל וחייב למשמש ציולא זהם צידו היא ואפשר שזה היה דעת הרי"ף והרא"ש ואפשר לומר שכן דעת רבינו ואף על פי שכתב אבל בתפלין מותר ללכת וכו' שאסור להסיח דעתו מהם צעודם צראשו יש לומר דהכי קאמר כיון דאפילו כשהם צראשו אסור להסיח דעתו מהם כל שכן כשהם צידו לה (ט):

בעודם בראשו [ו] : **[ז] מצוה לג' על כל אדם שימשמש בגדיו בערב שבת סמוך לחשיכה (יג) שלא יהא בהן דבר שאסור לה' לצאת בו בשבת (ח) :**

סימן רנג

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] איסור שהיית קדירה על גבי כירה או כופח או תנור או להניח בהם או לסמוך להם והיתרו: איסור הטמנה בדבר המוסיף הבל: עבר ושיחה או שכת: [ב] נטל קדירה מעל גבי כירה אימתי מותר להחזירה: נטל קדירה מעל גבי כירה בערב שבת אימתי אסור להחזירה: דין תנור וכופח לענין חזרה:

[א] [א] כירה שהיא עשויה בקדרה ושופתין על פיה הקדירה למעלה ויש בה

ללכת זהם סמוך לחשיכה וי"ל דאין הכי נמי דליולא זהם צראשו כללו טעמא דאינו מסיח דעתו שרי ולא אינטרייכין להאי טעמא אלא ליולא זהם כי נקיט להו צדיה או שהם צרורים צכנף צגדו דכהאי גוונא צשנת חייב חטאת ואפ"ה לא גזרו צו צערב שבת עם חשיכה משום דאינו מסיח דעתו מהם הילכן מידכר דכיר להו: **אב"ד** הרמז"ס כתב צפרק י"ט (הכ"ה) לא ילא החייט [צשנת] צמחט התחובה לו צנגדו ואם ילא פטור וכן פסק רבינו צסימן ש"א (נ): אם כן הם פוסקים צרבי מאיר וי"ל לדבריהם דמתניתין דקתני לא ילא החייט צמחטו לאו דוקא חייט דהוא הדין לכל אדם אלא שצברו חכמים צהווה ואי ציולא זה תחובה צנגדו אפילו אם הוא חייט שרי דכיון דאפילו אי נפיק צה הכי צשנת לא מיחייב חטאת לא גזרינן צה ערב שבת דגזירה לגזירה לא גזרינן אלא על צרחך צמוילא צידו הוא דאסרה מתניתין צערב שבת כיון דאי נפיק צה הכי צשנת חייב חטאת ואין חילוק צין חייט לכל אדם כלל וההיא דיולא אדם בתפלין ערב שבת צהאי גוונא מיפרשא נמי שאם היה מוילאס צראשו כללו טעמא דאינו מסיח דעתו מהם הוה שרי כיון דאי נפיק צהו הכי צשנת ליכא חיוצא אלא צמוילאס צידו היא ואי לאו טעמא דשלא יסיח דעתו מהם היה אסור צערב שבת דומיא דמחט. וכן כתב הרמז"ס צסוף צפרק י"ט (הכ"ו) לא ילא החייט צמחטו צידו ולא הלצלו צקולמוסו ערב שבת סמוך לחשיכה שמא ישכח ויוילא מותר ללכת בתפלין ערב שבת עם חשיכה הואיל וחייב אדם למשמש בתפיליו כל עת אינו שוכחן, הרי שכתב צהדיא צבי חייט דלא מיחסר אלא צמחטו צידו והוא הדין לצלל צקולמוסו ומדקתני תפלין צהדייהו משמע דציולא זהם צידו קאמר דומיא דחייט צמחטו צידו ומשום הכי איצטריך לטעמא דכיון דחייב למשמש צהם כל שעה אינו שוכחן ועוד יש להוכיח דכי אמר מותר ללכת בתפלין ערב שבת עם חשיכה ציולא זהם צידו מיירי מדלא קתני מותר ללכת בתפלין צראשו וצסמוך כתב שכתב וילא צהם לרשות הרבים וזכר שיש לו תפלין צראשו משמע דכי קתני מותר ללכת בתפלין הואיל וחייב למשמש ציולא זהם צידו היא ואפשר שזה היה דעת הרי"ף והרא"ש ואפשר לומר שכן דעת רבינו ואף על פי שכתב אבל בתפלין מותר ללכת וכו' שאסור להסיח דעתו מהם צעודם צראשו יש לומר דהכי קאמר כיון דאפילו כשהם צראשו אסור להסיח דעתו מהם כל שכן כשהם צידו לה (ט):

[ז] מצוה על כל אדם שימשמש בגדיו וכו'. צפרק קמא דשבת (יג):

רנג פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב] אם מותר לסמוך קדרה אצל האש סמוך לחשיכה: אם מותר להחזיר מכירה לכירה: [ג] תנורים שלנו אם יש להם דין כירה: [א.ב.] החזיר בשוגג אם הוא אסור: [ד] אם מותר להטמין קומקום מים חמין ליתן לקדרה בשבת: [ג] אם יכול לסלק בשבת קדרה מעל גבי כירה ולהניח קדירה ריקנית על גבי כירה ולהניח הקדרה שתוכה על גבי הקדרה הריקנית: [ה] אם מותר לתת על פי קדרת חמין בשבת תבשיל שנתבשל מערב שבת כל צרכו או להטמין תחת בגדים הנתונים על גבי מיחם או ליתן על גבי כסא של ברזל או בתנור: יורה הנתונה על הפטפוט ונתקדרה בשבת והסיקו גוים אש תחתיה: פירות הנאכלים חיים אם מותר להשהותם על גבי כירה: [א.ג.] טעם למה נוהגים עכשיו להשהות בתנור או בכופח ומכסים פי התנור בבגדים: [ב.ב., ה.ב.] סמך לנוהגים להחזיר תבשיל לתנור בשבת: [א.ד.] הנך גזרות דגזרינן אם הם גם בהטמנה דלצורך מחר:

[א.א.] כירה שהיא עשויה בקדרה וכו'. משנה ריש פרק ג' דמסכת שבת (לו): כירה שהסיקוה נקט או צנגצא נומנין עליה תבשיל

דרכי משה

(ח) ובכ"ז בו (ריש סי' לא, כה ע"ג) ויתיר חגורו להתיר מה שתלוי בה: מ"ד משמע דלא מיקרי היסח הדעת אלא קלות ראש ונראה לומר דה"ק הואיל (ט) ומ"מ צ"ע דהכא משמע דאסור להסיח דעתו מן התפילין כלל ולעיל סימן ואסור להסיח דעתו מהם בקלות ראש לכן זוכרן תמיד ומסלקן בשבת לו:

דרישה

(יג) **שלא יהא בהן דבר שאסור וכו'. ס"א דנר שאסור ללכת זהם:** **רנג** [א] **כירה שהיא עשויה בקדרה וכו'. משנה ריש פ"ג דמסכת**

חדושי מהר"ח והגהות

[ו] **וא"כ גם כשאני צראשו אלא צידו לא ישכח אותם כי מיד שימשמש [ויולא] שאני צראשו יזכור שהם צידו ולא יולאס צשנת (מהר"ח):**

הגהות והערות

[ג] **בגמ' איתא "חייב" אדם למשמש וכו'. ועיי' בפמ"ג בא"א סק"ו וביאור** הלכה ד"ה מצוה: [ד] **במור** דפוס אויגשבורג שנת ש' (שהוגה ע"פ גי' רא"פ) איתא: שלא יהא בהן דבר אסור ויצא בהן בשבת, וזהו הגירסא שהעתיק הפרישה באות י"ג, (ויש מזה קצת סמך לדינו של המג"א סוף סק"ו), אבל בשאר הדפוסים איתא כלפנינו: [ה] **עיי' ב"ח מה שתמה על הב"י בזה, ועפ"י** מש"כ המהר"ח (בחי' הגהות כאן אות ו') מתיישב פירוש הב"י (מאמר מרדכי סק"ג סוד"ה ברם): [ו] **במג"א** ס"ק כ"ה העתיק בשם הדרכי משה "ומסלקן קודם שבת":

וכופה אינו אלא מקום שפיתת קדרה אחת על פיה ולכן נפיש הכליה טפי מכירה וזוטר מדתנור ותנור הוא גם כן מחמם אלא שהוא מחומר צקרעט ופיהו גם כן למעלה אלא שהוא קצר למעלה ורחב למטה דמתוך כך נקלט חומו לתוכו טפי מכירה וכופה שאינם רחבים למטה יותר מלמעלה ותנור זה קרוי תנור של נחומין שהיו מדציקין הפת בדופני התנור. וכתב הר"ן (י: ד"ה ממני) שרבינו חננאל (גמלין לנ:) פירש דתנורים שלנו שפיהן מן הכד דין ממש כדן כירה: וזמ"ש אם הוסקה בגפת וכו'. פירוש דגפת ועצים כיון דמהני החימוי להתבשל לצורך הלילה אם נתבשל קצת מצעוד יום חיישינן שמא יתמה ודוקא נתבשל שליש צישולו אבל צפחות משלים הוי ליה חי ומותר לשהות וי. והא דכתב רבינו כאן דכמאכל בן דרוסאי הוא שליש צישולו כפירוש רש"י סוף פרק קמא ולא כמו שכתב הרמב"ם צפ"ט שהוא חצי צישולו נקט להחמיר באיסור שבת דלהרמב"ם אינו אסור להשהות אלא נתבשל חצי צישולו דאז איכא למיחש שמא יתמה לצורך הלילה אבל קודם לכן אפילו נתבשל שליש צישולו חשיב חי ושרי להשהותו אבל לפירוש רש"י אפילו צישולו כיון שהוא ראוי לאכילה לכן דרוסאי חיישינן שמא יתמה לצורך הלילה ואסור להשהות, אבל צורה דעה סוף סימן ס"ט במקום שאין מלח מנזי כתב דילול אותו חצי צלייתו דראוי לאכילה אדם והיינו כפירוש הרמב"ם נקט להחמיר באיסור דס' ולפי שזה וזה דאורייתא נקט לחומרא בתרומתו וכדפירשתי לשם, אבל באיסור שלקות צורה דעה סימן קי"ג כיון דאיסורו אינו אלא מדרבנן נקט לקולא דאם צישל ישראל שליש צישולו וסילקו וצא גוי והחזירו אין צו משום צישולי גוים ז:

וכופה אינו אלא מקום שפיתת קדרה אחת על פיה ולכן נפיש הכליה טפי מכירה וזוטר מדתנור ותנור הוא גם כן מחמם אלא שהוא מחומר צקרעט ופיהו גם כן למעלה אלא שהוא קצר למעלה ורחב למטה דמתוך כך נקלט חומו לתוכו טפי מכירה וכופה שאינם רחבים למטה יותר מלמעלה ותנור זה קרוי תנור של נחומין שהיו מדציקין הפת בדופני התנור. וכתב הר"ן (י: ד"ה ממני) שרבינו חננאל (גמלין לנ:) פירש דתנורים שלנו שפיהן מן הכד דין ממש כדן כירה: וזמ"ש אם הוסקה בגפת וכו'. פירוש דגפת ועצים כיון דמהני החימוי להתבשל לצורך הלילה אם נתבשל קצת מצעוד יום חיישינן שמא יתמה ודוקא נתבשל שליש צישולו אבל צפחות משלים הוי ליה חי ומותר לשהות וי. והא דכתב רבינו כאן דכמאכל בן דרוסאי הוא שליש צישולו כפירוש רש"י סוף פרק קמא ולא כמו שכתב הרמב"ם צפ"ט שהוא חצי צישולו נקט להחמיר באיסור שבת דלהרמב"ם אינו אסור להשהות אלא נתבשל חצי צישולו דאז איכא למיחש שמא יתמה לצורך הלילה אבל קודם לכן אפילו נתבשל שליש צישולו חשיב חי ושרי להשהותו אבל לפירוש רש"י אפילו צישולו כיון שהוא ראוי לאכילה לכן דרוסאי חיישינן שמא יתמה לצורך הלילה ואסור להשהות, אבל צורה דעה סוף סימן ס"ט במקום שאין מלח מנזי כתב דילול אותו חצי צלייתו דראוי לאכילה אדם והיינו כפירוש הרמב"ם נקט להחמיר באיסור דס' ולפי שזה וזה דאורייתא נקט לחומרא בתרומתו וכדפירשתי לשם, אבל באיסור שלקות צורה דעה סימן קי"ג כיון דאיסורו אינו אלא מדרבנן נקט לקולא דאם צישל ישראל שליש צישולו וסילקו וצא גוי והחזירו אין צו משום צישולי גוים ז:

ב וזמ"ש או שהיה חי שרא נתבשל כ"ד וכו'. צפרק קמא דשבת (דף י"ח:) הא קידרה חיתא שרי לאנחא ערב שבת עם חשיכה בתנורא מאי טעמא כיון דלא חזי לאורחא אסותי מסח דעתיה מיניה וכו' ופירש רש"י שפיר דמי להשהותה לכתחלה מצעוד יום בתנור והיא מתבשלת כל הלילה וכו'. ויש להקשות דלמא לא שרי תלמודא אלא בתנור דחמו רב דכלא חימוי יתבשל עד למחר אבל כירה דשליט ציה אורחא אסור דאיכא למיחש שמא יתמה וכן כתבו התוס' (רי"ט דף ל"ח ד"ה שבת קדרה על גבי כירה וצישלה בשבת) אחד שינויא דצקידרה חיתא קמיציעא ליה דאסור כירה שבת מהו

השאלות (פ' שלח לך סי' קכח ג) וה"ר יהודה ברנאני (ספר העמים סי' י"ט) כדעת הר"י"ף. הילכך דן אסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה או קטומה תבשיל שלא נתבשל כל צרכו או שנתבשל כל צרכו אלא שהוא מנטמק ויפה לו ואם היא גרופה או קטומה משהין עליה כל דבר בין שצישל כל צרכו בין שלא צישל וכל שכן מנטמק ויפה לו ה' דעיקר הגזירה דילמא אחי לחמיו בגחלים היא וכיון שהיא גרופה או קטומה ליכא למיחש להא מילתא. וכן דעת הרמב"ם צפרק ג' (ה"ד) וכתב הרב המגיד (צפוף ה"ח) שכן דעת הרמב"ן (מלחמות טו: ח' לו: ד"ה מהו). אבל רש"י סמך אהא דא"ר שבת א"ר יוחנן ואמאי דסייעיה רבא וכתב שם (לו: ד"ה ורב שבת) ואנן

פרישה

רנג (א) והוא מצטמק ורע י. וכהא גוונא אפילו בתנור מותר. מנטמק כלומר מתמעט (וכיון לשם) [וכר', לשון (הושע ט יד)] שדים צומקים כמו שאתה אומר בלשון (לוח) [לזוין] נטוה ובלשון דק נטדק וכן כל מינה שראש יסודה ד"ק כשהיא מתפעלת נותן ט' אחר ד"ק (כפירש"י) [כן פירש] רש"י (ל"ז רש ע"ג) [ו] צחומס סוף פרשת מקץ האריך רש"י בזה:

יום רק שרבינו בא לפרש כשיטת הר"י"ף [שלא פירש] לא יתן לשהות (דהאיסור) [כשהאיסור] בא ממילא והיינו בשבת שאז מבשל אבל במה שנותן בתחלה הקדרה על גבי הכירה לשהות אינו עושה שום איסור בתנינה ומשום הכי מפרש רבינו דהנתינה היא מבעוד יום כלומר שלא בשעת האיסור אלא כשיגיע חשיכה ושבת עדיין לא יהא נגמר בישולו אלא כמאכל בן דרוסאי או נצטמק ויפה לו ואיכא למיגזר שמא יתמה לאפוקי אם פירושו לחזור הוי איפכא דעיקר האיסור עושה תיכף בשעה שנותן הקדרה על גבי הכירה בשבת או סמוך לחשיכה דהא כבר נתבשל וק"ל. ולקמן (דרישה סק"י וסק"א ד"ה כתב ב"י כתוב בהגהות מרדכי) אכתוב

הגהות והערות

השאלות שם, עיי"ש באריכות: [ד] בעין לשון זה איתא ברי"ף הג"ל (טז:): [ה] עיין מהרש"א ל"ז ע"א על תוד"ה א"ב, דצריך לומר "מצטמק ורע לו" עיי"ש: [ו] וב"ב הב"ח לקמן ס"ה ד"ה וכתב ובס"י רנ"ד סוס"ג, ועי' בהגהות והערות לקמן אות לה: [ז] עי' במג"א סי' רנ"ד סק"ח. ועי' במאמר מרדכי סק"ב שהקשה על כל דברי הב"ח:

רנג א' כ"ה בטור שעם הב"י דפו"ר, אבל בדפוסים הראשונים: מקום שפיתת וכן נכון: [ב] עיין לקמן (י"ג סוע"ב) בבית יוסף ד"ה ומ"ש רבינו וכל זה בענין, ובב"ח שם ס"ט: [ג] ל"פ נוסחא שלפנינו בשאלות אין שום משמעות לרבו, אבל במלחמת ה' להרמב"ן (טז סוע"א) מבואר שהיה לפניו נוסחא אחרת וכו' ובלי ספק דנוסחא זו היה לפני הרא"ש וכו' (העמק שאלה על

וכן כתב המרדכי סוף פרק קמא דשבת (סי' רס"א) על שם ראב"ן דאסור בכירה אפילו שבת דתופס עיקר הכ שניוא דחוס' וכן כתוב בהגהות מרדכי (עט ע"ג) דכך פירש ר"י וכן כתוב בהגהות אשירי"י (פ"ג סי' ג) בשם ר"י ואם כן מנא ליה לרבינו להחזיר קידרא חייטא בכירה ולחלוק על הגדולים שכתבו על שם ר"י דתופס הכ שניוא עיקר. והב"י כתב דממה שכתבו התוס' (בדף ל"ח: ד"ה תנור שהסיקוהו) וז"ל אצל לשהות משהה אפילו תנור

דהשתא ליכא למיחש שמא יחתה כיון שנתבשל כל צרכו ובחי נמי מסיח דעתו ממנו עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי. אבל אם

(כ) [דמשתיין על גבי כירה שאינה גרופה אדחנניה סמכין הואיל ותנן סתם דמתניתין כוותיה דלמרינן הא קרמו שרי ואמר רב שבת משמיה דרבי יוחנן כוותיה דמתניתין דפרקין משום חזרה הוא דבעי גריפה אצל לשהות לא וכן כתבו הר"ן (טו: ד"ה חו) בשם רבינו הא"י והתוספות (לו: ד"ה אמר) בשם רבינו חננאל (גמלין לו:) וכן הוא דעתם כמו שכתבו בסוף פרק קמא (יח: ד"ה בשיל) אמאי דלמרינן בשיל ולא בשיל אסור וכתב הרב המגיד בפרק ג' (בסוף

ה"ח) שכן דעת הרשב"א (חי' למ' ד"ה והחממה) וכן דעת סמ"ג (ל"ח סה, יג ע"ג) וסמ"ק (סי' רפב ע' רפה) והתרומה (סי' רל"א) והגהות (מיימוניות) בפ"ג (אות ג) וכן כתב המרדכי גריס פרק כירה (סי' רט"ט) בשם אור זרוע (הלכות ערב שבת סי' ח): **ומצאתה הא דלמרינן בסוף פרק קמא (יח:)** בשיל שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסור, לדעת הר"ף וסייעתו מעת שהתחיל להתבשל בין שלא הגיע למאכל בן דרוסאי ח' בין שהגיע ואפילו נתבשל כל צרכו אלא שהוא מנמטק ויפה לו מיקרי בשיל ולא בשיל אסור וכתב בשל כל צרכו ומנמטק ורע לו מיקרי בשיל ושפיר דמי לשהויי. ולדעת רש"י וסייעתו כל שהגיע למאכל בן דרוסאי מיקרי בשיל ושפיר דמי לשהויי ולא מיקרי בשיל ולא בשיל דאסור לשהויי על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי. ואם לא התחיל להתבשל כלל אלא הוא חי לגמרי לדברי הכל שרי לשהויי על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה וכן אם נתן לתוך הקדרה אבר חי הרי הוא כאילו כל התבשיל חי ושרי לשהויי כדליתא בסוף פרק קמא (שם) וכתב כן רבינו בסמוך (יג.), ומיהו היינו דוקא בקדרה אצל צללי שאכל האש אסור לשהויי צער חי וכמו שיבא בסיומן רנ"ד בס"ד: **ודע דמאי דשרי לשהויי על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה שרי נמי לשהויי על גבי כופה או תנור וכן הם דברי הרמב"ם בפרק ג' (ה"ח) וכן כתב הר"ן בפרק כירה (יז: ד"ה ונמלאו) ונמלאו כללי השמועה וכו' דבכולהו גווי דלמרינן דשרי לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה אפילו בתנור וכופה נמי שרי וליכא פלוגתא צינייהו אלא במאי דבעינן בכירה גריפה וקטומה וכן כתוב בהגהות מרדכי פרק כירה (פ' ע"א) בשם מור"ם דקידרא חייטא או בשיל כמאכל בן דרוסאי שרי לשהויי בתנור אפילו אינו גרופ וקטום ואפילו אם התנור מוגף ט' דנפיש הצליה י' ואפילו אם הקדרה סמוך לגחלים שרי והוא שלא תהא נוגעת בגחלים יא). ואף על פי שכתוב בהגהות אשירי"י (סי' ג)**

והגהות מרדכי פרק כירה (עט ע"ג) דהא דשרינן קידרא חייטא דוקא בתנור שחומו רב דצלא חיתוי יתבשל עד למחר אצל כירה דשליט זה אצ"ל אסור דליכא למיחש שמא יחתה וכן נראה מדברי המרדכי שכתב בסוף פרק קמא (סי' רס"א) וז"ל ואין משהין אלא כמאכל בן דרוסאי או מבשל לגמרי אצל חי לגמרי לא דקא מבשל בשבת עכ"ל ודבר פשוט הוא דלאו מבשל ממנו קאמר דהא שרי בהדיא בגמרא קדרה חייטא אלא היינו לומר דבכירה אסור שמא יחתה דעד כאן לא שרי בגמרא אלא בתנור דליכא למיחש לחיתוי ואם כן דעמו דעת ההגהות לאסור קידרא חייטא בכירה מכל מקום אין זה אלא למד מירושל' דתוספות בפרק כירה (למ' ד"ה שבת) אצל אחר כך כתבו התוספות

דרישה

להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרופ וקטום אמר רבא תרווייהו תנינא לשהות תנינא אין נותנין את הפת לתנור עם חשיכה אלא כדי שיקרמו את פניה הא קרמו פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן לא שרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה אבל כשאינה גרופה וקטומה לא ופירש רש"י הא קרמו פניה שרי והיינו לא ביטל כל צרכו ותנור לא גרופ ולא קטום הוא. וכתב הר"ף ומסתברא דמסקנא דבעינן דלא יתן לא ישהה הוא דהא ר' הושעיא ורבה בר בר חנה הכי ס"ל אע"ג דאמר רב ששת א"ר יוחנן דמתניתין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרופ וקטום לית הלכתא כוותיה ואע"ג דסייעיה רבא ואמר תרווייהו תנינא תנינא סיועא לאו דוקא הוא ולא גמרינן מיניה. אבל רש"י סמך אהא דאמר רב ששת אמר ר' יוחנן ואמה דסייעיה רבא וכן כתבו הר"ן בשם רבינו הא"י והתוספות בשם ר"ח וכן הוא (דעתו) [דעתם] בסוף פרק קמא. וכתב עוד הר"ן שהר"ז סתם כל ראיותיו של הר"ף וכן כתב גם הרא"ש ומיהו כתב שהר"ר יונה תירצה

הגהות והערות

ח' עיין ב"ח לקמן ס"ה ד"ה וכתב: ט' ר"ף סגור (בגדי ישע דף עט ע"ג אות ז): י' [אעפ"כ] לא דמי להטמנה בדבר המוסיף הבל וכו' (הגמ"ר שם): יא' ע"כ לא דמי להטמנה, עיין בב"י לקמן דף יד. סוד"ה ומ"ש רבינו לחלק: יב' כ"ה בהגהות מרדכי בשם מהר"ם (דף ע"ט ריש עמוד ג'), אמנם הב"י (יב: ד"ה ודע) הביא ההגהות מרדכי בשם מהר"ם שהוא בדף פ. שהתיר קידרה חייטא בתנור ולא מיירי כלל מכירה, (וגם בדרכי משה הארוך הביא משמיה דהב"י כמו שכתב הב"ח) וצ"ע:

ורע לו ודאי שרי אף לפר"י דאוסר קידרה חימתא בכירה דכיון דשליט
זה אורח חיישינן לשמא יחתה כדי שיהא ראוי לאכילה למחר דמכל
מקום במצטמק ורע לו ליכא למיחש לשמא יחתה כלל ושרי וכן כתב
בית יוסף (יג. סוד"ה ומ"ש אפילו):

ג. ומו"ש א"א אם בן גרף פירוש
שהוציא ממנה כל הגחלים
ובו. ואל"ת בתנור דאפילו גרף
אסור למאי ניחוש לה כתב הר"ן (טו):
ד"ה עד) תירלו טו] כיון דנפיש
הצליה דתנור כלל גחלים איכא
למיגור דאחא לשהוי נמי בכירה
היכא דנפיש הצליה דדאיכא גחלים
ואחא לחתוי. והך טעמא ודאי רבינו
לא סבירא ליה שהרי נסימן רנ"ו (יט).
כתב על שם הרא"ש דשרי להטמין

בחפירה שגרופה מכל הגחלים ומשמע דהוא הדין בתנור מדכתב אחר
כך אלב בתנור וכן בחפירה זו וכו' הרי מצוה דאף לגבי הטמנה לא
חיישינן לגזירה זו כל שכן לגבי שהייה לדעת האלפסי אי נמי לגבי
חזרה לדעת רש"י ור"י (ותו) [ותוספות] דדוחק הוא לגזור הני
גזירות וכמו שהקשה הר"ן (ס). אלב לריך לפרש דמ"ש שגרף ממנה
כל הגחלים אלב נאשר זה מיעוט גחלים וכ"כ הרמב"ם ומביאו ב"י (טז).
והרבינו ירוחם בח"ג (פ"ט ע"ב) כתב דבתנור גרף כיון דנפיש
הצליה אחא למיחלף שאינו גרף בשגרף דיאמרו מה לי גרף מה
לי שאינו גרף הלא אפילו בגרף נפיש הצליה וכי היכא דהא שרי
הא נמי שרי אלב בכירה גרופה דלא נפיש הצליה לא אחי למיחלף
באינו גרף דנפיש הצליה ופירוש זה מתקבל לענ"ד. אלב הר"ן (ס)
כתב דאין פירוש גרף שהוציא כל הגחלים לחוץ אלב שגרפס ללד
אחד בתנור ולא משמע בשום מפרש או פוסק שפירש להקל בכך אלב
כפירוש רבינו עיקר וזכי נקטינן להחמיר דלא שרי בכירה אלב
בגרף כל הגחלים לחוץ ובתנור אסור אפילו גרפס כולם לחוץ:

עלמס (לח: ד"ה תנור) אמתנין דתנור שהסיקוהו בקש וגבצא דקידרה
חימתא ובשיל כמאכל בן דרוסאי שרי אפילו בתנור שאינו גרף וקטוס
ואף על פי שאפשר לפרש דכריהם דאפילו דקאמרי לא אחא [אלא]
למישרי תנור שאינו גרף וקטוס אלב בכירה לא יותר נראה דלמישרי

בין תנור בין כירה אחו וכן דעת
סמ"ג (ל"ח סה. יג ע"ג) וסמ"ק (סי)
רפ"ב ע' רפ"ו) להחמיר בין בתנור בין
בכירה (א): וכתב הר"ן (טו):
ד"ה ותו) שהר"ה (בהמאור טו). פסק
כמ"ד להחמיר תנן אלב לשהות
[משהין] אע"פ שאינו גרף וקטוס
מיהו הני מילי בתבשילין שאין
צימוקס יפה להם אלב בתבשילין
שצימוקס יפה להם הכי דינייהו דכל
שלא נתבשלו אלב כמאכל בן דרוסאי

לכולי עלמא אסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה ולא קטומה
ואם נתבשלו כל זרען איכא מ"ד בגמרא מותר ואיכא מ"ד אסור
וכל כהאי גוונא במנהגא תליא כדמשמע בגמרא ואין דלית לן מנהגא
נקטינן כגני מערבא דשרו. וכתב הרא"ש (ס"ו א) ובשיל שרבו הדיעות
בהאי פסקא וישראל אדוקים במצות עונג שבת ולא ישמעו להחמיר
יג] הנח להם במנהג שנהגו על פי הפוסקים כהנ"ל: ומו"ש רבינו
שכמאכל בן דרוסאי הוא שריש בישולו. כך פירש רש"י בסוף
פרק קמא (כ). ובכמה דוכתי אלב מדברי הרמב"ם בפרק ט' (ה"ה)
נראה שהוא חזי בישולו: ומו"ש א"א אם בן גרף וקטוס. מצוה

במשנה שהצאתי עד שיגרף או עד שיתן את האפר. ודברי רבינו בגורף
כדברי הרמב"ם בפרק ג' (ה"ו) דהיינו שמוציא הגחלים לחוץ אלב הר"ן
(טו: ד"ה עד) כתב שנראה לו כדעת הר"ה (טו: דהיינו שגרף
הגחלים ללד אחד שאם גרף את כל הגחלים והוציאם לחוץ אפילו
בתנור שרי דתו ליכא למיחש למידי ומאי דאמרין צירושלמי (פ"ג ה"ה)
לריך לטאט בידו לא קשיא מידי דאפשר שצמקוס הנחת הקדירה בלד
קאמר. וכתב עוד דאחא צירושלמי (ס) דקוטס אף על פי שלא קטס
לגחלים נמי משמע בגמרא דלין מדאמרין לקמן (לו סו"ה) דגחלים
שיטמין באפר משמע דצקטימה כל שהוא סגי [עכ"ל הר"ן]. והא דגחלים שעממו או שנתן עליה נעורת פשתן דקה כתבה הרמב"ם בפרק
ג' (ה"ד) ולא ידעתי למה השמיטה רבינו: ומו"ש ואם נתן בה חתיכה חיה מותר וכו'. פשוט פרק קמא דשבת (יט): ואי שדא
זיה גרמא חייא שפיר דמי מאי טעמא דאסא לדעמיה דאמר השתא ודאי לא בשיל ולא אחי לחתוי יד. ומדברי הגמרא והפוסקים
נראה דלא שרי אלב דוקא במשליך לתוכו אבר חי שאי אפשר להתבשל בלילה משום דמסח דעמיה מיינה אלב הרמב"ם כתב בפירוש המשנה
(ריש פ"ג) וז"ל וכשתבשל בשיל ולא בשיל ישימו זו בעת הטמנתו דבר חי כגון צמר או ירק ויהא מותר להשהותו על גבי גחלים מפני
שהוא מסיח דעמו נראה מדבריו שאפילו נתן זה דבר שאפשר לו להתבשל מצד יוס כמו ירק וכיוצא בו שרי משום דכיון שעשה מעשה

דרכי משה

רגג (א) ועיין לקמן (סוף) סימן רנ"ז דין פירות או דבר הנאכל כמו שהוא חי מה דינו:

פרישה

(ג) בן דרוסאי. לטעם היה: (ג) שהוא שריש בישולו. ומדברי
הרמב"ם בפ"ט נראה (שח"י) [שהוא חז"ל] בישולו: (ד) למעט חומם.
שהרי גילה דעתו דלא נעו לחתות ואיכא הוכחה לפני אחרים, ר"ן בן:

מ"ד שכתב הר"ה עצמו אחר כך דסבירא ליה דאם נתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו שאסור והיינו ממש כדעת הר"ה שפסק כמ"ד לשהות
כמו שמבואר בדברי רבינו וי"ל דאף לאותו מ"ד דאוסר מכל מקום כיון דסבירא ליה דלהחזיר תנן אם מצטמק ורע לו או מותר אפילו לא
נתבשל אלא כמאכל בן דרוסאי לאפוקי שפסק כמ"ד לשהות תנן כבירא ליה דאם לא נתבשל אלא כמאכל בן דרוסאי או אסור אפילו
אם מצטמק ורע לו יז. וחילוק זה מבואר בדבריו כיון שספסם וכתב בתחלת דבריו מיהו הני מילי בתבשילין שאין צימוקס יפה להן ולא חילק
כמו שמחלק אחר כך יח] והטעם דסבירא ליה דאע"פ שלא נתבשל אלא כמאכל בן דרוסאי אפילו הכי מותר אע"פ שעדיין צריך בישול ויפה
לו יט] היינו משום דכיון דכבר נתבשל בדרך שמקצת בני אדם אוכלין אותו הלכך אע"פ שהבישול עדיין יפה לו מכל מקום לא חיישינן שמא
יחתה דירא לחתות דשמא יבשל יותר מדאי:

הגהות והערות

יותר מהגהיל: יז] הרב דרישה ז"ל לא ראה הדברים רק ממה שהעתיק מן
לכן האריך בקושיא ותירוצו וכו' ובאמת ברו"ה מבואר ככל דברי הפרישה כאן
(מאמר מרדכי סק"ז): יח] ר"ל אצל תבשילין שצימוקס יפה להם בין נתבשלו
כמאכל בן דרוסאי לנתבשלו כל צרכן רק בכל אופן התיר אפילו לא נתבשלו
רק כמאכל בן דרוסאי: יט] ר"ל שיהיה נגמר בישולו והיה ראוי לאכילה
לרוב בני אדם: כ] ע"י ר"ן טו: ד"ה עד, ולפנינו ליתא שם לשון זה שכתב
הפרישה:

יג] ע"י בבאור הלכה ס"א ד"ה ונהגו ובחזו"א סי' לו סק"ג ד"ה במ"ב. וע"ע
בדרישה סק"ח ובשו"ת הריב"ש ריש סי' שפ"ח: יד] בן הוא לשון הר"ה
דף ו' ע"ב: טו] כ"ה בחי' הרמב"ן לו: סוד"ה עד וע"ע בחי' הרשב"א שם:
טז] נראה דכוונתו לומר שצריך לפרש דמ"ש הטור שגרף ממנה "כל"
הגחלים הוא לאו דווקא אלא שנשאר בה מיעוט גחלים, וכ"כ הרמב"ם (בפ"ג ה"ו)
שהגורף אינו גרף אלא רוב האש וכו' וא"א לגרף כל האש עד שלא תשאר
ניצוץ אחד וכו' ומביאו ב"י [לקמן ד"ה ומ"ש אפילו] [ובס"י רנ"ז צ"ל דמירי שגרף

וצקש וגצצא דזכירה נותנים על גבה אפילו אינו גרוף וקטום כזופח אין נותנים על גבה אלא בגרוף וקטום, ואע"ג דזכור אסור צקש וגצצא אפילו גרוף וקטום מכל מקום כזופח דזכור הצליה מדתנור מקילין ביה דהא ואע"ג דצנפת ועלים מחמירין ביה כמו דתנור היינו

משום דיותר מסתבר לטויה כתנור לתומרא מדנשויה ככירה לקולא אצל צקש וגצצא דמנינו לטויה חמיר מדכירה וקיל מדתנור טפי עדיף. ואע"ג דצנפיל חי אי נמי מצטמק ורע לו דשרי בכירה אפילו לא גרוף וקטום אמרין דהוא הדין דתנור וכופח נמי שרי ולא מפלגין ביניהו אע"פ דחד נפיש הצליה טפי מדאידך

התם ודאי כיון דלא צריך לחתום צנחלים ליכא למיגזר אפילו דתנור וכופח כמו בכירה אצל היכא דצריך לחתום מפלגין בין הא דלא נפיש הצליה לאידך דנפיש הצליה: **א"ל** דלפי זה הו' ליה לרבינו לפרש דכופח אינו מותר צקש וגצצא ליתן על גבה אלא על ידי גריפה וקטימה אצל לסמוך שרי אפילו אינו גרוף וקטום ויש לומר דכיון דכופח דינו ככירה ומותר על ידי גריפה וקטימה משמע דהכי קאמר וכופח כהוסק צקש וגצצא דינו ככירה שהוסק צנפת ועלים דעל גבה שרי בגרופה וקטומה ולסמוך שרי אפילו אינו גרוף הכי נמי כזופח כהוסק צקש וגצצא דעל גבה שרי בגרופה וקטומה ולסמוך שרי אפילו אינו ליישב דעת רבינו דזה שכתב שלא כמשמעות שאר פוסקים: **ובתב** צ"י (יב: ד"ה ומעמה) ומעמה הא דאמרין סוף פרק קמא בשיל שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסור לדעת הר"י וסייעתו מעט שהתחיל להתבשל בין שלא הגיע למאכל כן דרוסאי בין שהגיע ואפילו נתבשל כל זכור אלא שהוא מצטמק ויפה לו מיקרי בשיל ולא בשיל ואסור וכו' עכ"ל ולא נראה כן מדברי רבינו שכתב אצל אס נחשיל קצת אפילו כמאכל כן דרוסאי שהוא שליש ציטולו וכו' דאס כפירוש צ"י ה"ל לומר דקצרה אצל אס נחשיל קצת או אפילו שנתבשל כל זכור אס מצטמק ויפה לו אסור ועוד דלא צריך לומר דכופח כהוסק צקש וגצצא דינו ככירה שהוסק צנפת ועלים דעל גבה שרי בגרופה וקטומה ולסמוך שרי אפילו אינו גרוף וקטום זהו מה שנראה לי כרחק דוקא שליש שהוא ראוי לאכילה לכן דרוסאי חיישין שמא יסתה לצורך הלילה אצל פחות משליש שאינו ראוי לאכילה כלל לשום אדם דינו כאילו היה חי ושרי להשהותו וכדפירשתי בענין א' ולכן דעת רש"י ור"י לא כתב פירוש למאכל כן דרוסאי אלא כתב סתם דכל שהוא כמאכל כן דרוסאי מותר להשהותו וכו' כלומר כל שהוא כמאכל כן דרוסאי בין כפירוש רש"י שהוא שליש בין כהרמב"ם שהוא חצי ציטולו הכל שרי דלא חיישין לשמא יסתה כלל לה:

ו כך היא שיטת רב אלפס אב"ר רש"י ור"י וכו'. טעם מחלוקתם הוא דלרבי אלפס משמע ליה דמסקנת תלמודא היא לחומרא דמתניתין להשהות תנן וזכרנו דאסור להשהות על גבי כירה שהסקיה צנפת ועלים עד שיגרוף או עד שיתן האפר ודלא כחנניה ולרש"י ור"י מתניתין להחזיר תנן דאסור להחזיר עד שיגרוף או עד שיתן האפר אצל להשהות שרי אפילו אינו גרוף וקטום וכתנניה והראיות והדחיות של שניהם האריכו בהם המפרשים בעל המאור (טו:) ובעל המלחמות (סג) והרא"ש (סי' א) והר"ן (טו.) וכן בשאר פוסקים: **ומעמא** דאסור חזרה לו דגורין חזרה דערב שנת עם חשיכה אטו חזרה דשנת עממה. והא דשרי חזרה אס היה שהות ציוס להרתיח אס היתה קרה היינו משום דזו לא חשיבה חזרה אלא שהיה היא. והא דחזרה שריא בגרופה וקטומה ולא גורין אטו חזרה דשנת עממה לו היינו משום דכיון דגרופה וקטומה היא אית ליה היכרא דלא קעביד בשבת:

פרישה

(י) ונטלו ממנה בשבת וכו'. וכתב הר"ן (דף ק"צ ע"ב טו: ד"ה ג"ש) מ דדוקא בשבת אסור להחזיר אצל סמוך לחשיכה אפילו אינו יכול להתחמם

לפי זה מאי דוחקיה דגמרא למוקמי האי לא (נתן) [יתן] דרישא דמתניתין דלהחזיר תנן ומני חנניה היא הא יכול לאוקמי בלשהות ולכולי עלמא ומיירי כשלא נתבשל כמאכל כן דרוסאי דיש לומר משום דרישא איירי דומיא דסיפא דתנן בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין והסיפא אי אפשר לומר דמיירי כשלא נתבשל כמאכל כן דרוסאי דאם כן לא היה בית הלל אומרים דמחזירין אף על פי שהוא גרוף וקטום וק"ל: **ותבשיל שנתבשל כ" צרכו אפילו מצטמק ויפה לו מותר גם כן להשהותו וכו'.** יש להקשות דאמאי לא נקט רבותא זו דאפילו מצטמק ויפה לו ברישא גבי אס נתבשל כמאכל כן דרוסאי על כן לכאורה היה נראה לי דרבינו סבירא ליה דגם רש"י ור"י סבירא להו שאם נתבשל כמאכל כן דרוסאי אז אינו מותר אס מצטמק ויפה לו אחר גמר ביטולו דכיון דאיכא תרתי דעדיין לא נגמר ביטולו ולאחר גמר ביטולו מצטמק ויפה לו חיישין שמא יסתה לח. אמנם זה אינו דאם כן מאי דוחקיהו דתוספות סוף פרק קמא וב"י הביאו לפרש לדעת רש"י וסייעתו הא דאמרין בסוף פרק קמא בשיל שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסור וכו' שכתבו לדעת רש"י דלא מיקרי בשיל ולא בשיל דאסור לשהוי על גבי כירה שאינו גרוף וקטום אלא כשהתחיל להתבשל ולא בהגיע למאכל כן דרוסאי עכ"ל הלא נוכל לפרש דמיירי אפילו בנתבשל כמאכל כן דרוסאי ומצטמק ויפה לו. וכן משמע קצת ממה שכתב רבינו בסמוך אבל להחזיר כגון שהניח התבשיל וכו' ולא כתב אפילו בלשהות מצינו שאסור והיינו כשנתבשל כמאכל כן דרוסאי ונצטמק ויפה לו ואפשר לומר שרבינו מסופק בדין זה בשיטות רש"י ור"י משום הכי לא פירש להדיא דין זה. והיותר נראה דבנתבשל כמאכל כן דרוסאי ולא נגמר עדיין ביטולו אין לך מצטמק ויפה גדול מזה דנגמר ביטולו ומשום הכי לא הוצרך לפרש וסבירא ליה דפשוט דאין חילוק בין נצטמק גדול לקטן לט' ור"י:

הגהות והערות

לה] וב"ב הבי"ח לעיל ס"א ובשו"ת ב"ח החדשות סי' כ"ו, ועי' בטור סק"א (ובפמ"ג ד"ה ובפ"ק) ובמאמר מרדכי סק"א (באריכות) שהקשו על שיטת הבי"ח. ומה שהקשה המאמר דלפי דבריו אין שום פירוש והבנה להאי אפילו כמאכל כן דרוסאי שכתב הטור דמשמע דס"ל דלא מיבעיא היכא שנתבשל קצת ולא הגיע למאכל כן דרוסאי דאסור אלא אפילו כשהגיע למאכל כן דרוסאי הוא אסור, הנה בשו"ת ב"ח הנ"ל יישב זה וז"ל: ולכן האריך רבינו בלשונו שם שכתב אבל אס נתבשל קצת אפילו כמאכל כן דרוסאי וכו' כלומר דאם נתבשל קצת לא מיבעיא בנתבשל חצי ביטולו כמאכל כן דרוסאי דאסור שמא יסתה וכו' אלא אפילו כמאכל כן דרוסאי לפירש"י שהוא שליש ביטולו בלבד, כל